

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXII — Број 442
Субота, 18 јун 1960 год.

ИЗПАЗИ СУБОТОМ

Флаш Гордон

ПОШТО ЈЕ
ОСЛОБОДИО
ГРАД ОД
МРЕЖЕ
СМРТИ,
ФЛАШ СЕ
ИЗ 26-ОГ
ВЕКА ОПЕТ
ВРАТИО
У САДА-
ШЊИЦУ...

ПА, ОПРОСТИ-
ЋУ ТИ ОНУ
ДЕВОЈКУ ИЗ
26-ОГ ВЕКА!
ОНА ЈЕ ОЧИГЛЕДНО
МОЈ ПОТОМАК!

АЛ' ИПАК
НИЈЕ ТАКО
ЛЕПА
КАО ТИ,
ЗЛАТО...

НАЈЗАД СМО
САМИ! ШТА
ЖЕЛИШ, ФЛА-
ШЕ? ШУНКУ,
ТЕЛЕФЕ
ПЕЧЕЊЕ
ИЛИ...

НЕ БУДИ
ТАКО
ПРОЗАИЧНА,
ДЕЈЛ!

ИМАШ
ПРАВО,
ДРАГИ!

БРР...
ХЛАДНО МИ
ЈЕ, ФЛАШЕ...

ЦИНИ ТИ
СЕ, МИЛА!

ОЗБИРНО! ОСЕ-
ТИЛА САМ НЕКУ
МУДНУ ПРОМАЗУ...
КАО ДА ЈЕ НЕШТО
ПРОЛЕТЕЛО КРАЈ
НАС!

САМО ЈЕ ОБЛАК
ЗА ТРЕНУТАК
ЗАКЛОНИО
СУЊЕ...

ВИДИШ? ПРОШЛО ЈЕ!
ХЕЈ! У ПРАВО СИ!
ТАЈ ВЕТАР! НЕШТО
ЈЕ ПРОХУЈАЛО!

И НЕСТАЛО!
ФЛАШЕ!
ДРЖИ МЕ
ЧВРЕТО,
ДРАГИ!

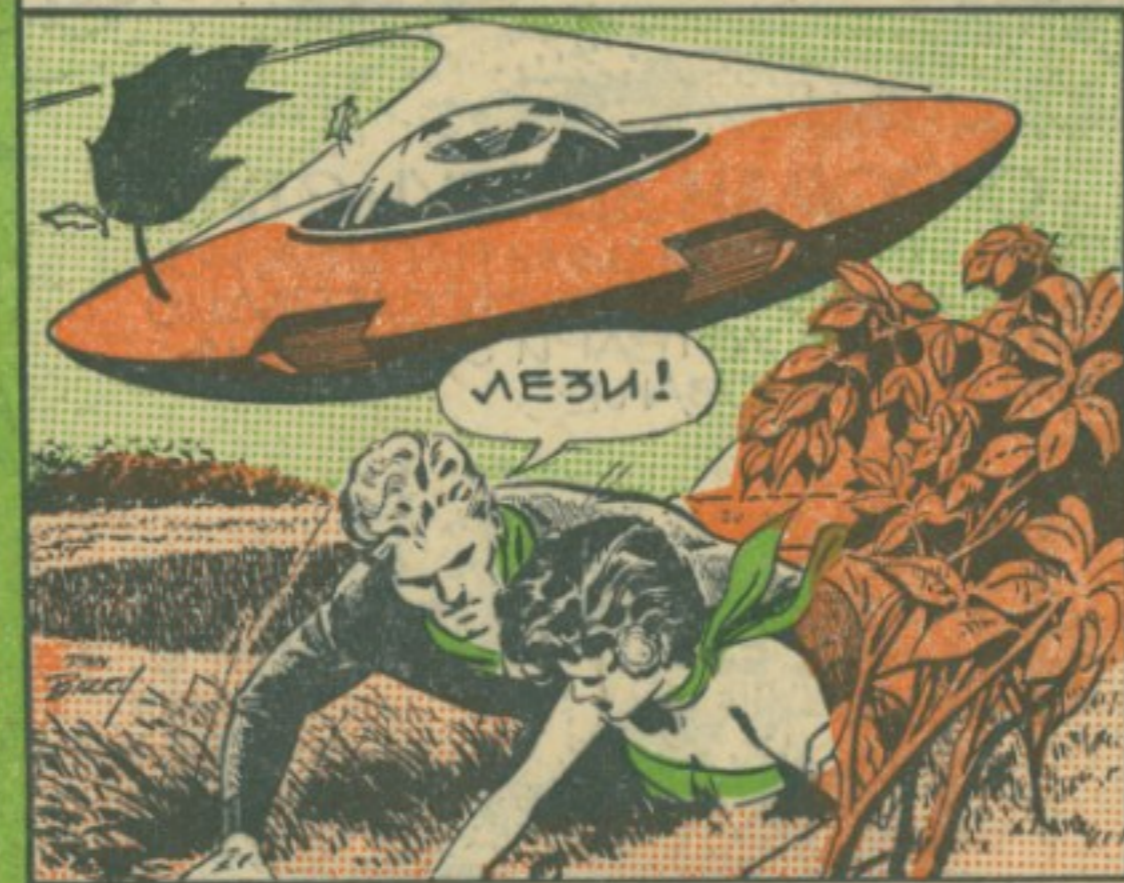
НЕ БОЈ СЕ,
МИЛА! МА
ШТА ДА ЈЕ
БИЛО,
ОТИШЛО
ЈЕ!

ОХ,
ФЛАШЕ!
ПОГЛЕ-
ДАЈ!

ЛЕТЕКИ
ТАЊИР!

ЛЕЗИ!

СПУСТИО
СЕ!

ЈЕ ДАН КАПАК
СЕ ОТВАРА!
ОНИ ИЗЛАЗЕ!

У ОВОМ БРОЈУ:

- САМОЗВАНИ
ГЕНЕРАЛ
- ПОТЕРА ЗА ЗЛА-
ТОМ — МЕДИЦИ-
НА — НАУКА И
ТЕХНИКА — ЗА-
НИМЉИВОСТИ

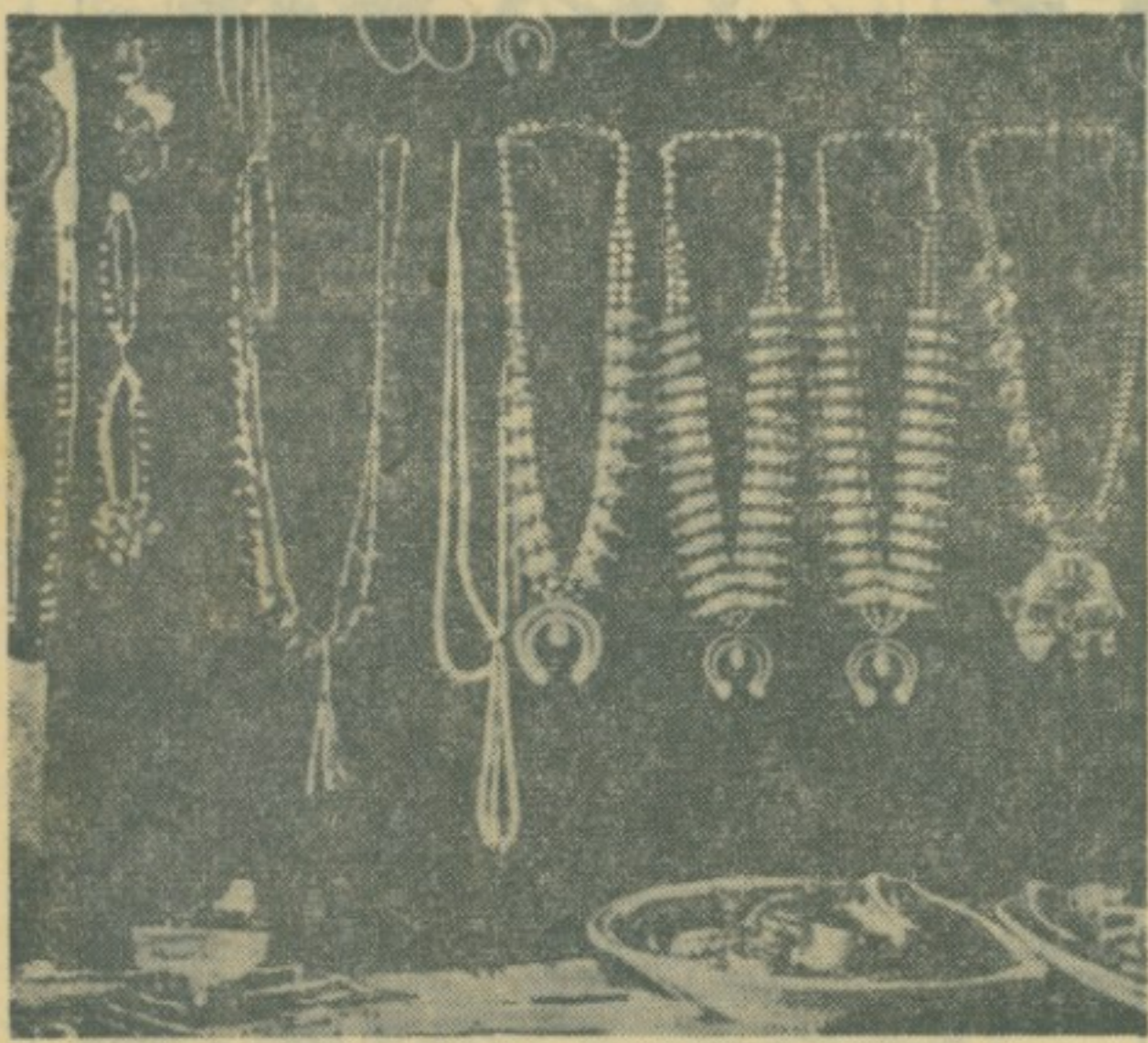
СТРИПОВИ:

Пут у средште зем-
ље, Паја, Мики,
Бим и Бум, Флаш
Гордон, Попај, То-
би Тајлер

ПОСЛЕДЊИ МОХИКАНЦИ

Као у време Винетуа

Амајлије

На територији Сједињених Америчких Држава живи данас око 450.000 црвенокожаца.

Мали број њих има добре материјалне прилике, док већина тавори у сиромаштву и најпримитивнијим условима.

Пре 350 година бели човек је почео да се насељава на северноамеричком континенту. Црвени становници су бранили своју земљу, али су доживели тешке дане: бели су их сматрали као дивљаке које треба уништити или бар десетковати. Освајачима је помагала њихова надмоћност и са барутом уједињена „паклена вода“ — ракија. За кратко време успели су да велики број црвенокожаца пошаљу у „вечна ловишта“, а остатак су потисли у резервате. Понека племена су се обогатила кад су на њиховој територији пронађени извори нафте или скуповени минерали. Међутим, таквих је само мали број, а већина „Винетуових наследника“ живи у приличном сиромаштву.

И данас још има Индијанаца на југозападу САД који се као за време Винетуа држе старих обичаја и старинског одевања. Иако су прешли у хришћанство они још верују у бога Маниту, кога понекад покушавају да умилостиве разним играма. Оне који одбијају да обуку одело белих људи из дана у дан је

све мање, јер цивилизација гута постепено стару романтику.

У њихов „вигвам“ је већ ушао модерни фрижидер, јер ни Индијанци не одбијају угодности нашег времена.

Разне амајлије и накит, којима придају нарочито чаробну моћ, Индијанци продају странцима који долазе у њихове крајеве као туристи.

Капа од перја је један од реквизита старог доба. Некад је служила као украс „плесачу орлова“, а данас је само мамац за радознале странце.

„Игра жита“, спада у најважније индијанске церемоније.

Реквизит

није. Одмах после сетве приређује се „игра зеленог жита“, док „игра зрелих зрна“ изражава захвалност за добру жетву. Према потреби приређује се и „игра сунца“ или „игра кише“.

Фрижидер

ПТИЦЕ-ПЕВАЧИЦЕ И ПОЛАРНО ЛЕТО

У Абискоу, шведској природњачкој истраживачкој станици која се налази северно од поларног круга, извршен је за време поларног лета читав низ најразличитијих испитивања птица-певачица. Том приликом је утврђено да су птице и за време поларног лета, када се не смржава потпуно, подложне такозваном дневном ритму. Почев од седам часова поподне птице мање лете и певају, да би после поноћи њихова активност поново почела да расте. Поноћно сунце, на пример, не смета поларним лапастима да од 21 час па до 2 после поноћи „спавају“ као да је мркла ноћ.

Ситно али ЗАНИМЉИВО

Совјети су поставили аутоматске отпремне станице на леденим сантама које лутају. Тако, тридесетак станица редовно одашиљу метеоролошке извештаје из најудаљенијих области леденог океана.

Криза коју преживљава индустрија у Холивуду приморала је чак и продуcente да траже „допунске изворе прихода“ и тако су неке филмске компаније почеле са истраживањем петролејских извора.

Последњи британски новитет који се односи на заштиту животиња јесте — камп за леговање мачака. На улазним вратима крупним словима пише: „Пси се не примају“.

Ripley Веровалти илти не!

ЧУДНА ОДИСЕЈА ПИСМА У БОЦИ
 БОЦУ КОЈУ ЈЕ У БИСКАЈСКОМ ЗАЛИВУ БАЦИО У МОРЕ МАЈОР ДАНКЕЛ МКГРЕГОР 1 МАРТА 1825 ГОДИНЕ СА ЗАПАЉЕНОГ ТЕРЕТНОГ БРОДА „КЕНТ“ ИЗБАЦИЛИ СУ ТАМАСИ ПОСЛЕ 9 ГОДИНА НА ОСТРВО ВАРБАДОС — 5000 МИЉА ДАЛЕКО ОД МЕСТА НЕСРЕЋЕ БОЦУ ЈЕ НАШАО ЈЕДАН ДОМОРОДАЦ И ОДНЕО ЈЕ СВОМ ПОЗИДАВЦУ — ОНОМ ИСТОМ МАЈОРУ МКГРЕГОРУ

ОГРОМАН ДОРЕКИ СТУБ
 У ШУМИ РЕЦ, У БЛИЗИНИ ПАРИЗА, КОЈИ ЈЕ КАО ЛАЖНУ РУШЕВИНУ САГРАДИО НЕКИ МОНВИЛ У СТВАРИ ЈЕ УДОБНА КУЋА ЗА СТАНОВАЊЕ

ШПИЛУНОВО ДРВО
 ЈЕДНА БРЕСКВА, ЧИЈЕ СЕ КОРЕЊЕ ОБАВИЛО ОКЛОБАЊЕ МАЈОР ШОНА АНДРЕА У ЊЕГОВОМ ГРОБУ У ТЕПЕНУ (САД) БИЛА ЈЕ ПРЕНЕТА ЗАЈЕДНО С ТЕЛОМ ОВОГ ЕНГЛЕСКОГ ШПИЛУНА У ЕНГЛЕСКУ И ЗАСАЂЕНА У ВРТУ КАРЛТОН ХАУЗА У ЛОНДОНУ ГДЕ СЕ И ДАНАС НАЛАЗИ

ОПТИЧКА БАРИКА

НАЈСТАРИЈИ СЕФ НА СВЕТУ
 БРОЗНАНА КАСА СТАРА 2400 Г.

АНДРЈУ ПИТКЕРН
 ИЗ ПИТКЕРНА, У ШКОТСКОЈ ПОГИБИО ЈЕ У БИЦИ КОД ФЛОДЕНА ЗАЈЕДНО СА 7 СВОЈИХ СИНОВА (9 СЕПТ 1513)

© 1960, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

НАЈЛОН, ВОСАК И УМЕТНИЧКЕ СЛИКЕ

У хемиској лабораторији лондонске Националне галерије за очување сликарских радова старих уметника употребљавају се данас најлон, восак и смола дрвета. Покушаји да се старе слике „пренесу“ на нову основу од дрвета, платна или метала, познати су још одавно, али сви ти материјали подложни су квару: дрво и платно труле, а метале разједа корозија. Најлонска основа практично је вечита, а уз то је лака и јевтина. Восак и смола показали су се као изврсни „материјали за везивање“.

Од једног леденог брега неколико река

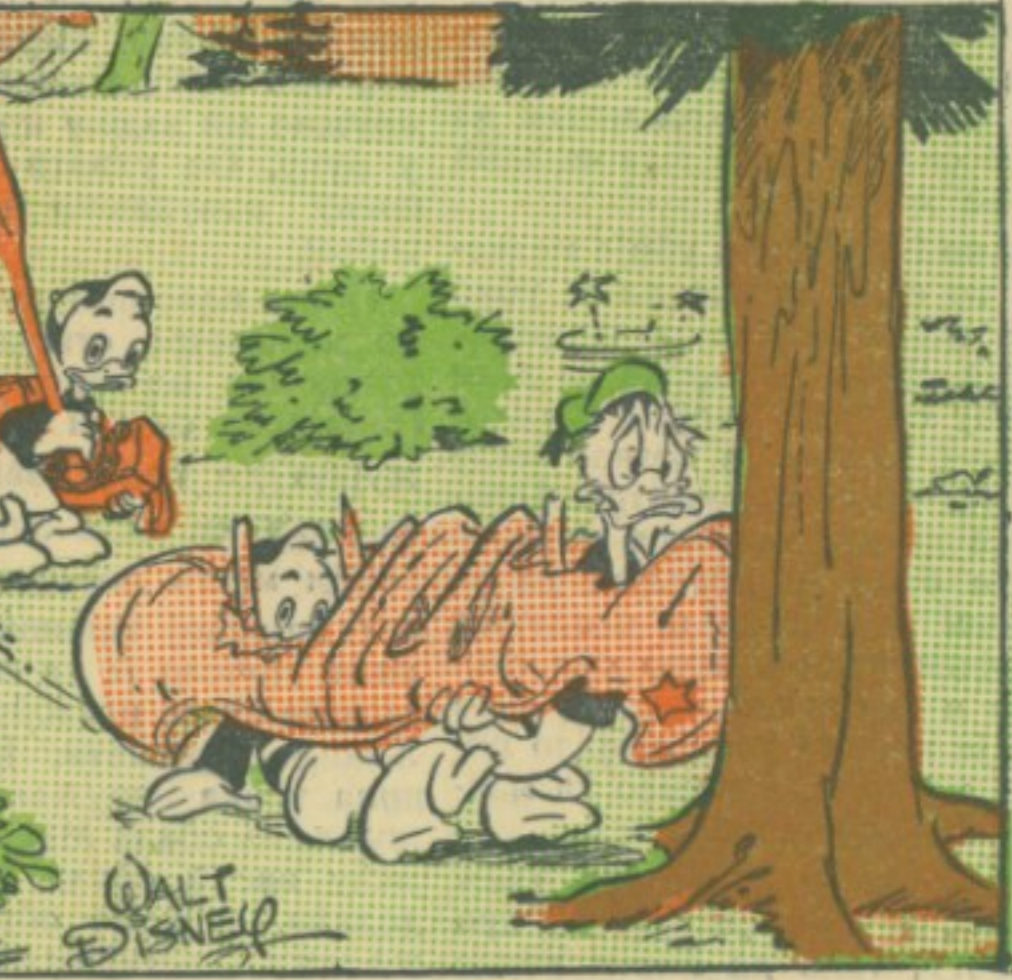
На Антарктику се образују циновски ледени брегови

од којих многи, према последњим мерењима, достижу у дужину 180 километара. Ови гиганти од леда дижу се изнад воде по 40 метара, а испод површине мора „одлазе“ у дубину и по 300 метара. Занимљиво је да у сваком таквом леденом брегу „залиха воде“ одговара вишегодишњој количини воде у тако великој реци као што је, на пример, Волга.

ЈЕДНА ЈАБУКА — ЧИТАВ ВОЋЊАК

Необичан јабучњак открила је недавно једна узбекистанска експедиција у горама Тјан-Шана. Пажњу научника је привукло нарочито то што су на свим стаблима плодови били велики и исте боје. После детаљног испитивања утврђено је да су свих 600 стабала у јабучњаку израсли из једног јаког, разгранатог корена.

ИНСПИРАЦИЈА НА ТРГУ

Берлинске продавачице воћа и поврћа биле су некад познате по свом лако запаљивом темпераменту и оштрим језицима. Те њихове особине нарочито су долазиле до изражаја на пијаци Денхоф за време великих пијачних дана који су се стотинама година одржавали једном седмично. Једног јутра ту се одиграо необичан догађај.

Тек што су продавачице поставиле своје тезге и на њих изнеле робу, појавио се један добро одевен човек и својим штапом са сребрном дршком изненада је почео да преврће корпе, котарице, столице. Читаве пирамиде по моранци, купуса, краставаца, келерабе полетеле су на земљу на бескрајно запрепа-

шћење продавачица које је иначе тешко збунити.

Још пре него што су схватиле шта се збива, човек је наставио своје дело уништавања окомивши се тада на велике заштитне сунцобране. То као да је дозвољавало продавачице. Уз цику и дреку, каква се у том граду ни-

кад није чула, бациле су се оне на очигледно полуделог човека да га казне због уништавања њихове имовине.

Призор је био драматичан и живописан. Продавачице са шареним повезачама на глави и у блузама најдиччијих боја, вичући на сав глас, гурале су се да би га свака дочекала у своје снажне руке.

Кад се, најзад, појавио дежурни полицајац да преступника ишчупа из руку осветитељи, био је више него зачуђен кад је овај, нао сав изубијан и поцепаног одела, смешени се изјавио.

— Платићу, разумљиво, учинићу штету.

Женама, које су се на реч „платити“ сместа примириле, рекао је:

— Било је изврсно, моје даме. Веома сам задовољан вама. Дозволите да вам се претставим. Ја сам Ото Николај, композитор опере „Весеље жене вијдорске“. Ви сте ми дале тражени мотив, јер ми је за моју нову оперу био потребан хор фурија.

ЖУРИМ СЕ: скрени у страну!

Седећи за воланом у добро затвореној шоферској кабини теретног аутомобила који иде великом брзином, тешко је чути сигнал кола која вас сустижу. Али, довољно је учврстити испод каросерије теретног аутомобила, поред задње светиљке, специјални пријемни апарат (слика 1) повезан с предајником (слика 2) који се налази у шоферској кабини, да — аутомобил добија „уво“. Још пре него што се растојање изме-

ђу два аутомобила смањи на четрдесет метара, возач предњих кола чуће звучни сигнал из апарата у својој кабини на коме у исто време почиње да се пали и гаси црвено „око“ које га упозорава: „Журим се! Скрени у страну!“

Овакав систем звучне сигнализације предложили су совјетски проналазачи Ге, Клоков, Волков и Хританков.

СУСРЕТ СА ГРИЗЛИЈЕМ

Северноамерички медвед звани „гризли“ с правом носи латинско име *Ursus horribilis* што у преводу значи „страшни“. Раније, кад се у лов на медведе ишло са слабом пушкама-набијачама, ако ловац не би медведа смртоносно ранио, доспевао је у тежак положај: гризли би га нападао за узврат због тако непријатног поздрава.

Из дневника једног познатог ловца дајемо опис таквог опасног лова на гризлија.

„Могло је бити једва два часа по поноћи, када ме из сна пробуди лако дрмусање. То се индијански младић, по имену „Златна куна“ нагнуо нада мном и додиром за раме понављао реч „Бабаш! Бабаш!“, што на индијанском значи „медвед“. Није требало да много напретем мозак да бих се досетио шта младић хоће да каже.

Ако Индијанац убије медведа то се цени као да је убио или скалирао неког непријатеља. Да не би морао да дели славу с неким својим савлемајником, момак је позвао мене да му правим друштво. Прилика да пођем у лов на медведа била је довољна да уклоним код мене и последње трагове умора. Брзо сам скочио и дограбио оружје, које ми је ионако увек стајало поред постеље, и пошао за младим Индијанцем.

Напољу је дувао јак, свеж ветар, а било је мрачно као у рогу, тако да нисам видео ни три корака пред собом. Ипак, око ми се убрзо свикло на помрчину тако да сам разабрао црни лик Индијанца, који ми је давао руком знак да идем за њим.

Пут је вијугао падином брежуљака, који овичавају долину Мисурија. Њихов горњи део се сливао са широком равницом, обраслом гу-

стом травом. Сву пажњу, међутим, посветио сам непроходном терену по коме сам стално посртао и клизао се, док је мој сапутник као сенка одмицао преда мном. Пошто нам је мрак онемогућио разговор помоћу знакова, ишли смо неколико часова као утваре, све док није почело да свиће када је Индијанац стао и тихим „Хау“ дао ми на знање да смо стигли на циљ.

Ту су расли ниски, ретки храстићи, као и обично на ивици прерије. Млади Индијанац приђе једном од њих, наслони пушку на стабло и, на моје највеће чуђење, попе се вешто као веверица на дрво. Одмах затим нешто тешко паде са дрвета. Сагао сам се да видим безличну масу која је непомично лежала пред мојим ногама. Али пре него што сам се уверио да је то леш младог јелена, Индијанац је већ био поново поред мене и пружио ми задњу ногу јелена у руку. Он ухвати другу и крену повукавши и мене за собом.

После напорног пута од пола километра стигли смо на пушкомет од брежуљка. Ту Индијанац спусти јелена, оде журно до прве узвишице, и са врха ми даде знак да зауздем место поред њега.

У највећој тишини смо чекали. Почело је да свиће. Све јасније су се разабирали удаљенији предмети. Као нека црна трака пружала се пошумљена обала Мисурија. Између нас и обале лежала је долина, оскудно обрасла кржљаним храстићима. Разазнао сам и место где смо оставили јелена, на неких 150 корака пред нама. Постао ми је јасан план који је Индијанац, с довитљивошћу својственом овом ловачком народу, био направио.

Мора да је већ дуже времена пратио кретање медведа, док није установио којим се правцем, увек у раце јутар

ње сате, враћа у густо пошумљену клисуру, подаље од реке. Помоћу лешине јелена, кога је претходног дана убио и сакрио на дрвету, Индијанац је намеравао да задржи медведа таман толико колико је потребно да га са сигурношћу гађа.

Да је све ово добро израчунао имао сам прилике да се убрзо уверим. Јер, још нису изгасле последње сенке у долини, а Индијанац ми показа прстом на ивици шуме, где се у сенци прокрадала фигура медведа. Сасвим безбрижно он се очигледно упутио ка својој пећини идући према нама.

У тренутку кад сам га приметно био је отприлике један километар далеко од нас. Црни шумски медвед према овом гризлију изгледао је као лете. Имао сам времена да га добро осмотрим, и савладам узбуђење да бих избегао дрхтање руку када затреба да опалим.

Ни за тренутак нисам скидао поглед с медведа. Посматрао сам га с највећом пажњом, чак сам са извесним радосним узбуђењем пратио све покрете ове на око незграпне животиње.

Ишао је одмереним кораком. Застао би само ту и тамо, њушкао по земљи, дигао њушку увис као да испитује ветар, а онда опет продужавао. Приближио нам се на неких 400 корака. Онда је опет њушкао по земљи као да нешто тражи. Гребао ноктима по сувој трави, приносио незграпне шапе носу и, очито задовољан мирисом, сео на земљу. Затим се изврнуо на леђа и стао да се ваља с највећим уживањем.

Своју чулаву бунду отресао је од земље и кренуо даље. Убрзо се опет зауставио, остао неколико минута непомицан, као да о нечему размисља, а онда сео на стражње ноге а предњим почео да се чеше прво с једне па с друге стране. Неколико пута је превукао шапом преко очију затим почео да посматра дугачке нокте и лизнуо дланове меснатих шапа. Неко време је пажљиво послушковао. Задњом шапом је још почешао рамена и врат и тиме, изгледа, завршио своју јутарњу тоалету. Усправио се као човек, погледао на све стране, и спустивши се на све четири, као да је задоцнио па жели да надокнади изгубљено време, закаскао ситним корацима. Тако је доспео до убијеног јелена.

Али тада као да га је ухватио изненадни страх. Усправио се на задње ноге, и затим одмах сагнуо па клатећи главом лево-десно посматрао пажљиво, набулених ушцију, предмет који је изазвао његову радозналост. Назад је пришао ближе стрвини. До-

бро је омирисао с једне стране и окренуо је на другу као да жели боље да је испита. Притом се показао у својој величини и ширини.

Индијанац ме сасвим лагано муну у ребра и шапну да пуцам у главу а он ће гађати у груди. Готово у исти мах плануше два хица. Медвед паде, али се у исти мах, брекћући и цичећи, усправи на задње ноге.

Кад је Индијанац видео да је разјарени гризли спреман за борбу, он ме повуче да легнем јер сам се био усправио. Али било је прекасно. Звер ме је већ опазила и, дахћући, отворених раља, јурнула на нас. Међутим, посрнула је и пала на земљу, јер јој је била слоњена предња нога. Не обазирјући се више на медведа, потрчао за Индијанцем, који ми је показивао оближњи храст. Како сам се успео на дрво, још ни данас не знам, али свакако да сам у том тренутку располагао необичном вештином пењања. За неколико тренутака већ сам седео на једној грани као на коњу и покушавао да напуним пушку.

Морам признати да нисам веровао да ће нас медвед напасти. Изгледало ми је то, према свему што сам досад знао о њему невероватно. Али се он шепатујући на три ноге појави на врху брежуљка, на педесетак корака пред нама. Иако сам се осећао прилично сигуран на дрвету, јер сам знао да се гризли не пенетра по дрвету, морам признати да сам задрхтао јер дотад нисам видео ни веће ни страшније звери. Била је сва запенушена од беса и крвава.

Индијанац тада проговори нешто гласно а медвед погледа горе према нама и тако откри груди. Опалисмо опет обојица у исти мах. Гласно јекнувши, медвед се стропоста смртно погођен. Преврнуо се још неколико пута, копајући снажним шапама корење и ледину, и најзад се испружи по трави мртв.

Као мала правила је мехуре од гуме

Франсина Тајгер, још као мала правила је мехуре од гуме са изванредном спретношћу. У 13 година постала је у томе првакиња једне четврти у Бруклину.

— Могу да надувам већи мехур него ма ко други. — говорила је с поносом.

Данас, са 19 година, Франсина је највише плаћена радница у једној фабрици у којој се сваког сата производи 50.000 гума. Једини јој је посао да премери поједине комаде и надува их да би установила њихову еластичност.

На овим сликама види се метаморфоза једне гуме у устима веште раднице.

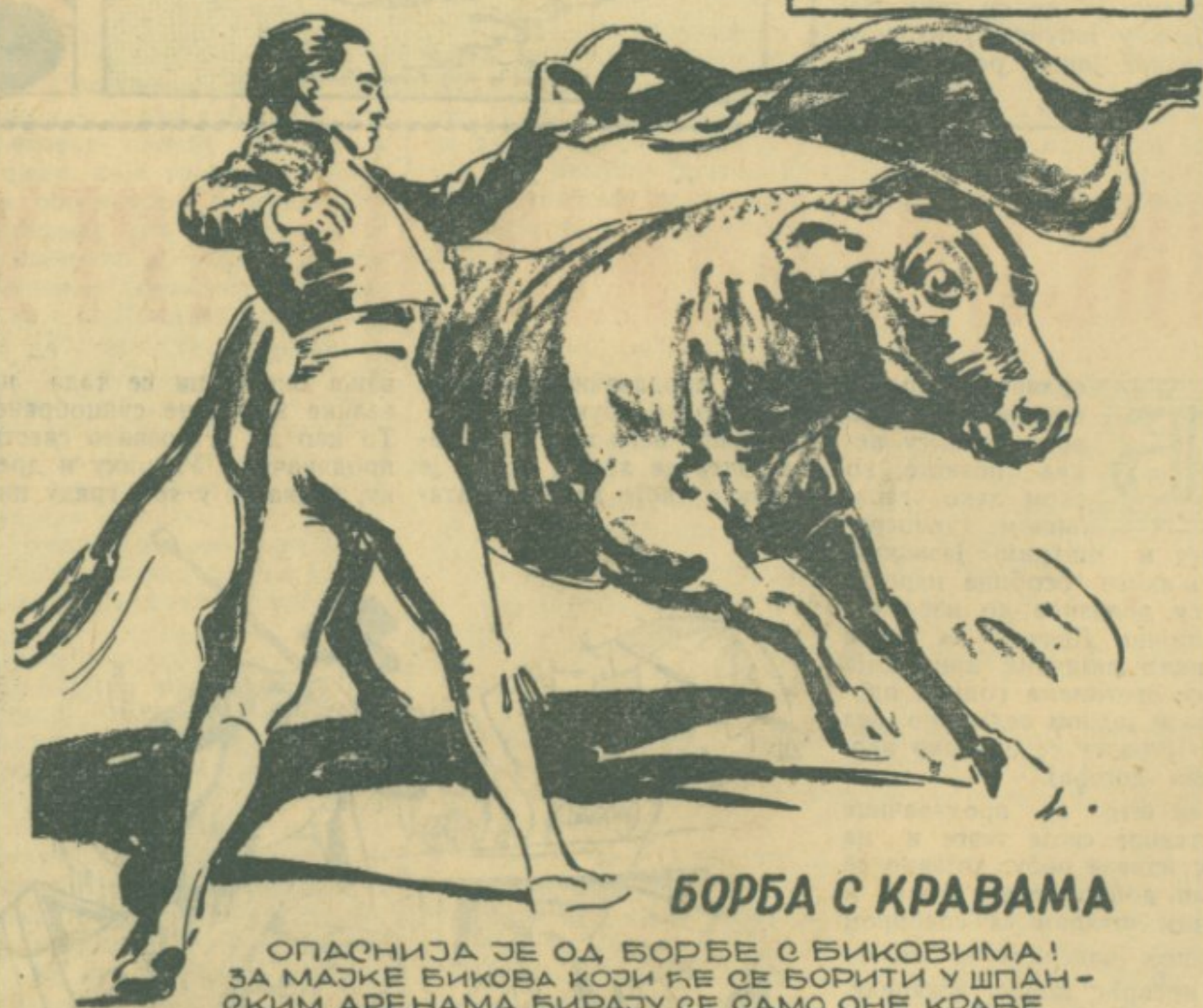

ВУК

СИМБОЛ КРВОЛОЧНОСТИ
НАЗВЕЖИНИЈЕ ЈЕ РОДИТЕЉ
У ЖИВОТИЊНОМ ЦАРСТВУ

ЦРВЕНОГЛАВА ДИВОА ПАТКА
КАД ЈЕ РАЂЕНА,
ЗАГЊУРИ СЕ У ВОДУ,
УХВАТИ КЛУНОМ КА-
КВАВ КОРЕН И РА-
ДИЈЕ СЕ УДАВИ НО
ДА БУДЕ УЛОВЉЕНА

БОРБА С КРАВАМА

ОПАСНИЈА ЈЕ ОД БОРБЕ С БИКОВИМА!
ЗА МАЈКЕ БИКОВА КОЈИ СЕ СЕ БОРИТИ У ШПА-
НСКИМ АРЕНАМА БИРАЈУ СЕ САМО ОНЕ КРАВЕ
КОЈЕ СВОЈУ ХРАБРОСТ ДОКАЖУ У НЕКОЛИКО
ПО ЧОВЕКА ВЕОМА ОПАСНИХ БОРБИ!

СИНЕМАСКОП-ПОЗОРИШТЕ

Највећа позоришна зграда на свету налази се у Салцбургу. Намењена је познатом Салцбуршком фестивалу. Позоришна дворана може да прими близу 2.500 гледалаца, а бина је изграђена као синемаскоп биоскопска платна: широка 30 а висока 14 метара. Према потреби ова синемаскоп-бина се може прилагодити нормалној величини. Да би се осигурала потребна акустика у зидовима је уграђено 200 звучника који не појачавају гласове и звукове већ само обезбеђују њихов нормални тон у овако великом простору.

ДАНСКИ ПИСАЦ ГОДИНЕ

Удружење данских издавача прогласило је за „данског писца године“ 46-годишњег књижевника Вили Аугуст Линемана. Поред осталог он је написао књиге „Смрт мора да има разлог“ и „Књига скривеног лица“.

ЈУРИШ НА ХИМАЛАЈЕ као никад досад...

НА ДОМАКУ ПОСЛЕДЊЕГ И ОСОЈИВОГ ХИМАЛАЈСКОГ ЦИНА

Јунаци поларних и хималајских експедиција остварили су многе најлепше подвиге иако на иницијативу физичких снага, готово у стању делиријума и опседнути халуцинацијама. Нове генерације најбољих алпиниста, поларних и прашумских истраживача, примењују за савлађивање крајње исцрпности и истрошености организма нове методе за јачање воље и истрајности. Многи примери показују да су се они научили да у тренуцима када их смрт већ граби у своје наручје, из себе ишчупају још коју искру снаге да би омогућили најлепше победе. Тако су искусни Кинези задивили свет освајањем Евереста са теже, северне стране, а пре неколико дана пали су Анапурна II и Даулагери.

Нове хималајске победе су већ почеле. Одважни алпинисти разних народа пошли су ове године као никад досад у јуриш на још неосвојене хималајске врхове. А када пред крај лета над врховима „крова света“ заурлају монсонски ветрови, књига Хималаја ће бити затворена. Заставице на његовим врховима означавају да је човек дефинитивно победио азиског горостаса и да је неминовно закорачио у још једну неприступачну област тајни и маштања доскора резервисану само за мистериозна бића, јетје и богове планина.

Кинези су први задивили свет када су се њихови млади и непознати алпинисти пре неколико недеља испели тежим, северним гребеном на Монт Еверест. На поласку су изјавили да ће стићи тамо или се неће вратити живи. Таква воља и одлучност морали су да победе. Швајцарци који су освојили највиши од још неосвојених хималајских врхова Даулагери (8.222 метра) тек су предахнули од напора. Седм експедиција која су раније предводили Швајцарци, Немци, Французи, Аустријанци и Италијани вратиле су се одатле побеђене и осакатане.

Швајцарцима је ове године помогао авион „Јети“ који им је у току целе експедиције био десна рука. Први пут је он даноноћно чувствовао у сваком подухвату. Захваљујући њему Швајцарци су поласку базу поставили на 5.100 метара уместо на 4.700 метара као што је досад било. Болесни чланови експедиције и они који се нису могли привићи на висину, враћани су авионом у базу на 3.000 метара да би поново њиме били транспортовани на преко 5.100 метара. Шеф експедиције Макс Ајзелин који има 28 година, обећао је да ће још једанпут покушати да ухвати легендарног хималајског снежног човека док његови другови буду пузали уз неприступачни врх Даулагерија.

Изванредан тренинг Швајцараца, чланова ове експедиције, учинио је да ниједанпут, чак ни на висини од 8.000 метара, нико није употребио маску за кисеоник! У експедицији је учествовало 13 Европљана и свега шест шерпаса а на врх Даулагерија новим северисточним путем

су се испели Форер, Динер, Шелберт и Аустријанац Димбергер.

Другу велику победу над Хималајима постигла је пре неколико дана једна англо-непалска експедиција која се попела на врх Анапурна II, трећи по висини још неосвојени врх Хималаја. Најзад, једна комбинована европска експедиција покушаће да се ове године попне на легендарни Годвин Остин врх висок 8.620 метара у масиву Каракорум.

Савремени алпинисти, поларни и тропски истраживачи, постижу своје сјајне победе само зато што су много спремнији и пожртвованији него њихови претходници. За време тренинга они намерно изазивају стање крајње исцрпности и физичке истрошености када само воља може да савлада страховите кризе. Људи се обично тада предају. Досад су оне биле узрок неуспеха многих експедиција које су се налазиле готово на домак циља.

Таква надљудска воља помогла је прошле зиме траперима са Аљаске Тед Девису и његовом сину Цимију да изгубљени у снежној пустињи крајњег севера издрже још 30 дана хода без хране, на хладноћи од 30 степени испод нуле, шибани снежним олујама и изложени нападима гладних курјака. Такође је помогла и младим совјетским морнарима када су у гуменуом чамцу којим се није могло управљати, 49 дана остали без хране на Тихом Океану. Спасла је и британског авијатичара Томаса Лија који је после принудног спуштања у малајској дунгли још 12 дана ходајући са уганутом ногом, савладао успут многе опасности и — стигао до првог прихватилишта. Упитан како је нашао снаге у свом исцрпеном телу, он је, као и трапери са Аљаске одговорио:

— Да не бих цркао:

Можда је још достојнији дивљења подвиг америчког морнара Чарлса Бертона који је прошле године са палубе једног брода пао у море и 22 часа се борио у таласима ледене воде препуне морских паса. Спасен и прихваћен у једној болници он је изјавио:

— Непрестано сам понављао: не смем умрети.

И Вилфрид Нојс, учесник једне британске експедиције на Еверест сведочи о огромном значају воље за живот у најкритичнијим тренуцима када и тело и дух изнуреног човека малакшу.

У току последњег рата многи британски војници које су Јапанци заробили у Малаји

умрли су само због тога што су гладни, болесни, лишени многих ситних животних радости изгубили вољу за живот. Насупрот њима, многи пострадали за време последњег земљотреса у Агадиру, поломљених удова и отворених рана из којих је лопила крв, остали су и после три-четири дана под рушевинама живи само захваљујући решености да победе смрт.

Сличан је био и случај чувене Шектонове арктичке експедиције. Истраживач и његова два друга морали су без хране и наде на спас да ходају 16 дана кроз снежне олује. Десетог дана они су пали у неку врсту делиријума када им се почело привиђати да крај њих корача и неки „четврти човек“. Чврсто су веровали да је то крај њих неко тајанствено биће и да им оно даје снаге да победе смрт.

Невидљивог сапутника имао је и чувени алпинист и победник Евереста Френк Смит. Његово привиђење је било тако јако да је томе непостојећем бићу у више махова нудио колаче и шећер. Сличну моралну снагу да надвлада исцрпност улило је „друго невидљиво биће“ и чувеном немачком алпинисти Херману Булу када се потпуно сам пео на хималајски врх Намба Парбат. Удвосручаваче личности осетио је на висини од 7.000 метара и сам Нојс. Поред њега је корачао „неко“ ко га је храбрио и гонио да не посустане у последњим метрима пред врхом.

— За физиологе у томе нема ничег тајанственог, — каже Нојс. Невидљиви сапутник је оно друго „ја“ које човеку често омогућује најлепше победе.

Да би се спортисти и истраживачи научили да извлаче из себе оне последње атоме енергије и да се отимају смрти у тренуцима када су готово у агонији, Британци су у Малаји основали „Школу дунгле“. Они који је похађају намерно се доводе у критичне ситуације — када исцрпни, без хране и окружени опасностима морају да се боре за голи живот. Падобрица се бацају усред дунгле и остављају да десетинама километара ходају кроз неприходне крајеве. Да би се избегле непотребне жртве ове добровољне страдалнице прате авиони и прискачу им у помоћ тек када не дају више никакве знаке активности.

Нова планета

Астрономима у Совјетском Савезу је пошло за руком да открију нову планету: веома малу, која се налази у близини планете Плутон. Њу је још 1957 године неки студент Московског универзитета случајно открио на једној фотографији а сада је утврђено њено постојање.

„ИЗБРИСАНА“ ОСТРВА

Читаоци листа у земљама Британске Имперје били су згранути кад су прочитали да је од 487 домородачких становника Кокосових Острва свега 40 њих пристало да прими аустралиско држављанство.

Кокосова Острва, 24 коралска острвца у Индиском Океану, „краљевство“ су једног младог Шкотланђанина, Џона Клуинс-Роса. Оснивач ове „диности“ био је један шкотски поморски капетан који је на свом путовању 1825 године открио овај коралски архипелаг. Краљица Викторија подарила је закупничка права претку данашњег „господара“ за рок од 999 година.

Када су Кокосова Острва укључена у савез аустралиских држава, становницима се пружио могућност да постану аустралиски грађани. Међутим, интересовање за ову понуду било је толико мало да је рок за пријаву био продужен за још годину дана. По свеу судећи, острвљанима је драже било да остану поданици „краља Џона“.

Мада се Кокосова Острва формално налазе под управом аустралиске владе живот

на њима тече по старом. Становници, који углавном живе од сакупљања копре — осушених меснатих делова кокосовог ораха — одавно су се већ навикли на „диновске србне птице“ авионе аустрали-

ских и јужноафричких ваздушних линија који на својим дугим летовима слећу на ова острва.

„Краљ“ Џон живи у једној

палати саграђеној од камења које је једрењакотом било довезено из далеке Шкотске. Кокосова Острва била су у почетку ненастањена. Претке данашњих становника довели су преци „краља“ Џона да би радили на новим плантажама и бавили се риболовом. На острвима је постојао чудан закон: ко једном напусти краљевину не може се више у њу вратити. Јер, „краљеви“ су се бојали да би повратници из туђег света могли да пренесу болести на ова „рајска острва“. Међутим, пошто је већина становника била задовољна животом, ретко који је зажелио да напусти острва. На њима порез није био познат, а исто тако ни немаштина.

Најнеобичнија епизода у историји ове „краљевине“ догодила се за време Другог светског рата када су Кокосова Острва била „потопљена“. Ево како се то одиграло:

На острвима се налазила црна тачка кабловске мреже која повезује Аустралију са Индијом, Источном Индијом и Кином. Ако би Јапаници заузели острво, ово огромно подручје Далеког Истока било би потпуно отсечено од осталог света. У време кад су Јапаници извршили напад на Перл Харбур, на острвима се налазила само једна мала пешадиска јединица. Пошто су се Јапаници убрзо искрцали на Филиппине, о слању појачања на Кокосова Острва није се могло ни мислити.

Како се понекад догађа да коралска острва просто не стану у мору, стратеги су одлучили да и Кокосовим Острвима спреме исту судбину — на папир, разуме се.

Кокосова Острва ишчезла су с нових британских географских и поморских карата. Свако помињање ове острвске групе у штампи, на радију, па и у приватним разговорима било је најдоследније избегавано. Истовремено је у Аустралији штампано десет хиљада нових географских мапа на којима није било ни трага од Кокосових Острва. Мапе су биле разаслање свим британским војним упориштима на Далеком Истоку при чему су се надлежни постарали да изврше број допадне Јапанима у руке...

За време својих напредовања Јапаници су успели да стигну до Божићних Острва која су од Кокосових удаљена једва око 500 миља. Једне ноћи су се чак јапански бродови приближили на топковски домет и не слутећи да су прошли толико близу острва на којима су се наређена о замрачивању најстроже спроводила.

После завршетка рата дознало се да су јапанске јединице одбациле своје старе мапе овог дела Индиског Океана да би их замениле новим, запленим картама.

ЗА ШЕСНАЕСТ ГОДИНА

Од рођења па док не наврши шеснаест година дете потроши просечно млека у вредности од око 200.000 динара. Овде је урачунато млеко које оно попије, као и количина коју унесе у организам на други начин: преко колача, разних кремova, сладоледа и слично.

ТЕЛЕВИЗИЈА У КУПАТИЛУ

У Лондону је направљен телевизор за купатило. Три мала екрана нагнута су над кадом. Један преноси нормалан програм, а два друга омогућавају надгледање улазних врата. Ако посетилац зазвони, довољно је да се притисне на дугме и успостави веза са њим — а да се не изађе из каде.

ЗАГОНЕТКА У ЧЕТИНАРСКОЈ ШУМИ

Да ли сте запазили да у густим четинарским шумама нема црвеног, плавог или жутог цвећа. У њима ћете наћи само беле или светло-ружичасте цветове. Зашто?

У полумраку четинарских шума, под густим грањем, само је бела боја видљива из веће даљине. Инсекти, који стално траже нектар, брзо примете беле цветове и слећу на њих преносећи на тај начин поленов прах с једног цвета на други. Цветове друге боје, чак и ако их има, инсекти не примећују због чега они остају неплодни и таква врста цвећа брзо изумре.

ПОПЛАВА У ПУСТИЊИ

Недавно је у близини луке Еилат, у заливу Акабе у Израелу, дошло до јединствене појаве на свету. Страхавита провала облака проузроковала је у том иначе пустињском и каменитом крају, и то свега за неколико минута, страховиту поплаву која је нанела огромну материјалну штету. Наиме, поплава је оштетила уређаје који везују луку Еилат са Средоземним Морем као и новосаграђени нафтовод. Огромна количина воде зауставила је сваки саобраћај, тако да су помоћу трактора и тенкова морали из блата да извлаче аутомобиле и камионе.

НЕЗАСЛУЖЕНА ТИТУЛА

Већ 30 година Енглеz Вилијем Фојлс претседник је клуба риболоваца у свом родном граду Мелдону. За читаво то време он ниједан једини пут није успео да упеца чак ни најмању рибу.

КАО АЈКУЛА...

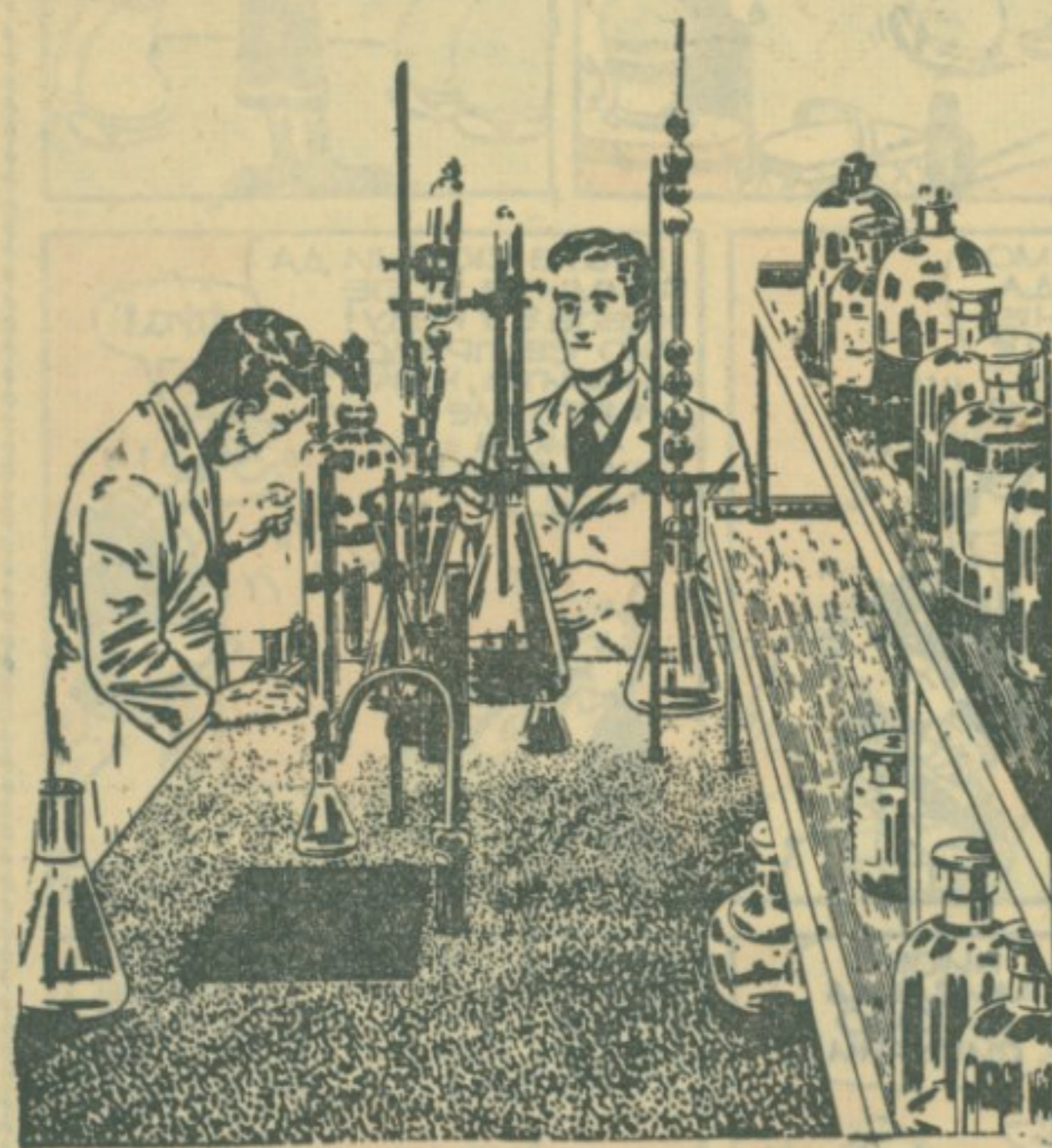
Стручњаци кажу да је од свих животиња које живе у мору у односу на своју тежину медуза (physalia physalis) или како је још зову „португалски ратни брод“, најопаснија за људе. Многи спасиоци, који су иначе храбри људи, много се више боје ове немани него ајкуле или баракуде.

На површини мора може се понекад видети како плива велики, прозирни мехур с којим се, кад треба да зграбе плен, истегну од 10 до 30 метара. На горњој страни медуза, који је дуг 20—30 а широк 0—10 сантиметара, протеже се читавом дужином „чешаљ“ који медузи служи као нека врста једра. Пипци медузе „наоружани“ су израштајима који жегу као коприва и који својим отровом готово за трен убију мање животиње.

ПОГРЕБ С КРАТКИМ СПОЈЕМ

Када је један фармер чије се имање налази јужно од Кингстона, у америчкој савезној држави Њујорк, изабрао место на коме ће сахранити свог угнутог коња, свакако није ни слутно какве ће последице то имати: три четврти часа била је прекинута свака телеграфска веза између Њујорка и канадског града Торонта, као и 38 телефонских линија између Њујорка и Албанија. Наиме, фармер је својим ашовом пресекао главни кабл између Њујорка и Албанија.

НОВИ „КО ЈЕ КО У СВЕТУ АТОМА“

Лондонски издавачки кућа „Веленс прес“ објавила је ових дана друго издање међународног приручника „Ко је ко у свету атома“. Друго издање садржи 12.500 имена атомских научника, док их је у првом издању, објављеном прошле године, било свега 8.500. Редакција овог лексикона била је поверена познатом научном публицисти Артуру Хаслету, док је на његовом састављању сарађивало 1.000 разних агенција, комисија, организација и институција. Лексикон има два тома и у њему су дати биографски подаци научника-атомиста из целог света.

БРЗИНА КРЕТАЊА ДЕЛФИНА

Ако се узме у обзир тежина, изглед и мишићна снага делфина, долази се до закључка да се он кроз воду креће брже но што би се очекивало. Ово је нарочито заинтересовало немачког научника Макса Крамера па је потражио узрок отступању од обичног кретања риба кроз воду. Установио је да се делфин провлачи кроз водену масу десет пута лакше но тело других водоземаца исте величине и облика захваљујући специјалној еластичности његове коже. Кад би делфин имао крућу кожу, вртолози који се образују изнад главе постајали би све већи дуж тела и тако успоравали кретање. Међутим, услед еластичности која „упија“ непожељна струјања и тако омогућује да делфин постигне велику брзину. Крамер се није задовољио само овим већ је хтео да све то потпуно испита и примени: начинио је доста сложену облогу од каучука за труп подморнице. Тако ће се, за читавих 50%, тврди он, постићи већа брзина бродова но до сада.

КАКО СУ ПОСТАЛА ИМЕНА

Река Пејина

На северистоку европског дела СССР, а западним падинама Северног Урала, извире река ПЕЧОРА која тече већим делом по Коми АССР и утиче у Печорски Залив Баренцовог Мора. Њена пространа делта има 20 рукаваца. Дугачка је преко 1.800 км и пловна. У пуном смислу речи богата је рибом. Назив јој потиче од руске речи „пешчера“ а значи пејина, дакле „Печора — (река) „Пејина“.

Тамна вода

Највећа река у Источној Србији ТИМОК дуга 183 км са површином слива од 4.660 кв. км има старо име. Још римски географ Плиније Старији (23 — 79 год.) помиње реку Тимахус и племе Тимахи које је живело око реке и насеља Тимахум. Ова имена потичу од индоевропског тм-акуа а значи „тамна (црна) вода“.

Нови замак

Два велика града у супротним крајевима света називају се ЊУКАСЛ, што на енглеском значи „Нови замак“ (new — нови и castl — замак). Један, у Енглеској, на реци Тајн, има преко 300 хиљада становника, развијену бродоградилу индустрију, машиноградњу и у близини руднике каменог угља, а други је на источној обали Аустралије и има око 150 хиљада становника, као и развијену бродоградњу, дрвну и прехранбену индустрију.

У нашој историји бурних и крупних догађаја, било је и оних локалних, често незнатних само за по неку личност. Један од тих ситних догађаја је и такозвана „Алавантићева буна“, названа по Радомиру Милинковићу - Алавантићу, практиканту београдске царинарнице. У позадини ове неуспеле и изоловане буне налазиле су се присталице династије Карађорђевића. Алавантићева буна је после Ивањданског атентата (1899) била нови удар режиму династије Обреновића и њиховој борби против радикала и присталица Карађорђевића. После угушења буне заведен је нови преки суд и друге строге мере. Алавантић је у генералској униформи прешао у Шабац 1902 године, а сам догађај је изгледао овако.

Било је то у време кад је мржња према династији Обреновића била на врхунцу, годину дана пред убиство Александра Обреновића. Рада Алавантић, по природи плаховит, немичан и бујан, иако с невршеном гимназијом, написао је неколико чланака против режима због чега је био осуђен. Међутим, да би избегао казну пребегло је у Аустрију, и ту дошао на идеју да обори династију Обреновића.

Свакако да је у Србији имао људе с којима је био у договору, али је за овај његов подухват сазнао и тадашња српска полиција. На два три месеца пре ове афере, добио је већ о свему овоме извештај и министар полиције Никола Стефановић преко управника београдске полиције Ристе Бадемлића. Кажу да је о свему полицији обавестио лично Радни станица, Арса Алавантић.

Полиција није предузела никакве мере, вероватно због тога да би владајући кругови могли све то да искористе против својих и краљевих политичких противника, а можда и због тога што свему овоме у први мах није ни придаван неки озбиљнији значај.

Рада Алавантић је набавио у Бечу нову униформу српског генерала и штампао на хиљаде прогласа у којима се обављаје српском народу збацивање династије Обреновића. Било је ту прокламација за војску, за грађане, сељаке и раднике. Кад је све то спремно, обрео се једног пролећног вечера у Сремској Митровици. Ту је нашао два

САМОЗВАНИ ГЕНЕРАЛ

поузвана веслача: Штрка и Спешака. Обучен у нову генералску униформу, наоружан само сабљом и половним револвером марке „Булдог“, ушао је са својим веслачима у чамац и прешао на српјанску обалу код Чевротије.

Непримећен од финансијских стражара, изишао је на обалу са своја два пратиоца. Затим се појавио у караули. Стражари, изненађени појавом једног генерала ноћу, послушно му се покорише јер повероваше да је династија Обреновића заиста збачена с престола. Алавантић им је том приликом прочитао и свој проглас, наредивши да поћу с њим у Шабац, где ће се извршити смењивање власти. Сви седеше у чамац и кренуше низ Саву. Кад су дошли до друге карауле, на обали код села Дреновца, било му је много лакше да придобије и оне стражаре. Тако је сада Алавантић већ имао пратњу из две карауле.

На шабачком пристаништу изишао је на обалу и сасвим брзо придобио финансијске и полицијске страже на ђумруку. Најстарији наред-

ник је постројио целокупну ову војску испред самозваног генерала, и Алавантић им је прочитао своју прокламацију. У парадном маршу, допртали су га сви у Шабац, где су грађани спавали мирним сном.

Алавантић, са водом финансијских стражара, са наредницима, поднаредницима и капларима, неколико жандарма са шабачког ђумрука и два веслача, најпре дође у општинску судницу. Ту нареди да се искупе из вароши сви ватрогасци, полицајци и служитељи. И кад се пред њим нађе око осамдесет људи, он им такође прочита прокламацију, коју, на његов позив, сви пропратише узвиком: „Доле Обреновићи!“

Са овом својом четом „генерал“ пређе у среско начелство како би и жандармерију ставио под своју команду. У довршито се постројио чета тек побуњених жандарма, судских и полицијских апсанција. У тренутку када је наредник предао „генералу“ кључеве од апсане и Алавантић се спремао да им прочита прокламацију, — дотрча са револ-

вером у руци командир жандармерије, капетан Таса, и одмах испали неколико метака.

Од првог метка, добијеног из ове гомиле да би о свему овоме обавестио жандармериског капетана. За овај свој подвиг капетан је већ пре зоре био унапређен у мајорски чин, а затим је добио и „Таковски крст“.

Тек кад је свануло, Шапчани су сазнали шта се те ноћи збивало у њиховом граду. Настадоше хашпења. Сви финанси, ватрогасци са десетаром, оба веслача Штрка и Спешак и још неки грађани беху ухапшени. Било их је преко педесет. Једино је жандарме спасао њихов командир.

У мају је било суђење. Готово сви су добили тешке казне због „велеиздаје“: вишегодишњу робију и заточење, а неки и окове, јер се целом овом случају дао политички карактер.

Само неколицина, за које се утврдило да су наглуви, били су пуштени.

ТАКО ЈЕ ПОЧЕЛО...

Дубоко у дивљим северним пределима Канаде деца иду у школе које се веома разликују од других школа на свету. До школе стижу пешице, или саоницама са псећом запрегом или канонима, а учioniца им је железнички вагон специјално преуређен за ту сврху.

Вагон се у неком од малих северних села откачи од осталог дела композиције и остаје у месту пет дана. Пред одлазак учитељ зада довољно домаћих задатака да мали ђаци имају шта да раде следећих пет недеља док покретна школа, пошто обиђе друга места опет не стигне до њих.

Многе од ових школа на точковима обићу и по више од тридесетак места годишње. За то време „школе“ са становима за професоре и њихове породице прећу по више од 3200 километара.

Школске књиге у покретним библиотекама се стално обнављају тако да деца трапера, дрвосеча и самих мешта на имају прилике да се упознају са многим новостима.

Организатор ових школа је био Фред Сломан. И сам још активни учитељ и пријатељ свих становника дуж северних пруга, он је пре много година решио да помогне насељеницима севера да школују своју децу. Када је у првим школским колима стао у

Док је једном држао час он уписа децу:

— Колико врста дрвећа познајете?

Знали су, по имену, само бор и јелу пошто су њих свакодневно секли за огрев.

Показао им је онда комаде 52 врсте дрвета као и њихове слике. Ускоро није било ниједног ђака који није прокрстарио целу околину да би пронашао нека од ових дрвета и није научио много шта и о другим врстама које су расле у другим деловима света.

Уз помоћ вредних ђака зидови вагона почели су да се пуне разним картама и предметима корисним за наставу. Одговор једног малишана на питање зашто воли да учи најбоље илуструје корисност ове школе.

— Када сам раније водио стоку на пашу било ми је више досадно него заморно иако сам сатима морао пешачити. Сада је све то друкчије. Док корачам ја се понекад загледам у облаке и како о њима сада знам много ствари они су ми врло занимљиви. Највише на камен или бубу, па разгледам и њих и чини ми се да сам пут прешао за трен ока.

У овим школама никад нема више од 16 ђака и понекад их је свега троје или четворо тако да учитељ може да посвети доста времена свакоме од њих.

Учитељи у овим школама

сеоцету „138 миља“ деца су опколила вагон заплашено и стидљиво. Нису имала појма о песмама и причама које већина деце, њихових вршњака, знају и воле, акамоли о чему другом.

Сломан је покушао да децу упозна прво са стварима које свакодневно срећу.

не примају велике плате али имају оно што се никаквим новцем не може платити — неизмерно задовољство што су за стотине малишана отворили врата једног непознатог, узбудљивог света кога би, у овим дивљим крајевима, они можда били заувек лишени.

Иако се последњих година сматра да авиони све више преузимају бродовима путнике, нарочито кад су у питању дужа путовања преко Атлантика која један авион преће за 12 а млазњак за половину тога времена, ипак најновије статистике доказују супротно. У 1957 години од преко 2.000.000 путника који су прешли Атлантски Океан 1.037.000 њих путовало је бродовима, а 1.036.000 авионима.

Због тога се и даље граде

НАЈДУЖИ БРОД

велики прекоокеански бродови.

У француском бродоградилшту Сен Назер изграђен је брод „Франс“ најдужи брод на свету. На прво путовање треба да крене за 18 месеци, док се још електрифицира, декорише и намести, мада је већ сада 800 путника резервисало места.

Иако је планирано да грађење почне 1950 године, оно је стварно започело тек октобра 1957 године. На послу је било ангажовано око 2000 радника.

Брод „Франс“ је сличан броду „Нормандија“ који је изграђен пре 25 година за прекоокеанска путовања. Разлика ипак постоји и то ве-

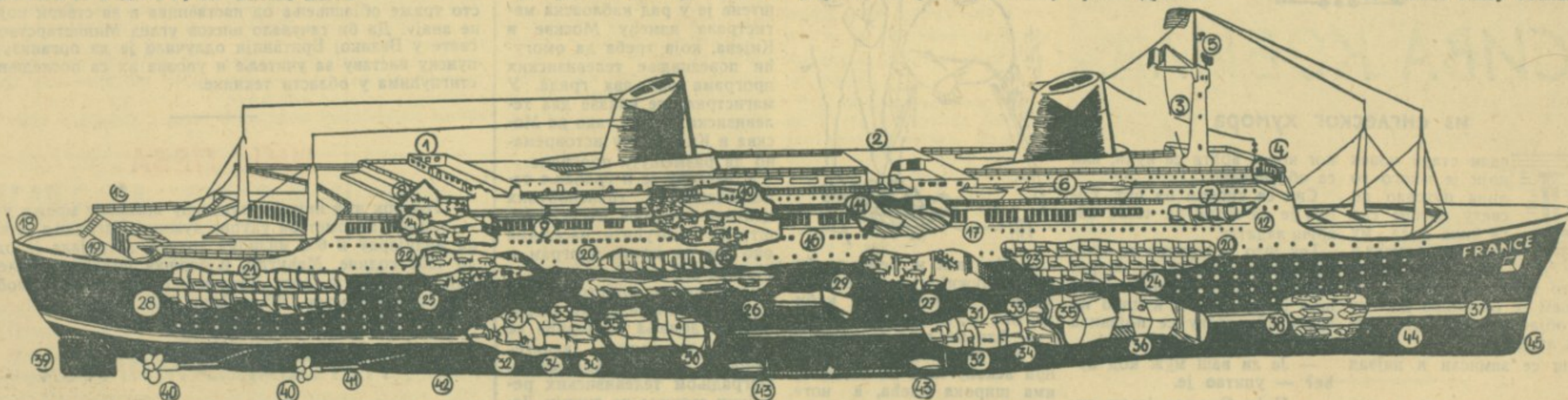
лика — нови брод прелазитиће ту релацију за 5 дана, а може да превезе око 2.000 путника. Тежак 55.000 тона, он развија 31 чвор на сат. Дуг је 315 метара а има 950 кабина, док ће изградња стајати 36 милијарди старих франака.

Што се гиче удобности „Франс“ ће је имати потпу-

но — то је први велики брод са два моста за шетњу, што уствари значи да се налазе два брода у једном.

Путници прве класе располагаће потпуно засебним простором од путника туристичке класе. Намештај на броду је практичан — од метала и пластичне масе, а не као на „Нормандији“ од резбареног дрвета.

Брод „Франс“ имаће и систем за прераду морске у пијаћу воду, док је „Нормандија“ морала често да пристаје и укрцава по 4.600 тона воде. Све кабине ће имати телефон, а путници луксузних кабина и прве класе моћи ће одагледати да зову или да буду звани преко радија док се брод налази на путу, а преко специјалног броја да добију информације на француском или енглеском језику. Предвиђено је и да телевизија прима емисије док се налази близу обала.

ГОРЊА ПАЛУБА: 1) ЛУНА-ПАРК; 2) ЛУКСУЗНЕ КАБИНЕ У МОЗАИКУ; 3) РАДАРСКА КАТАРКА; 4) НАВИГАТОРСКИ МОСТ; 5) РАДАРСКА АНТЕНА; — МОСТ ЗА ЧАМЦЕ; 6) ЧАМЦИ ЗА 153 ЛИЦА; 7) ОФИЦИРСКЕ КАБИНЕ; — ГОРЊИ МОСТ ЗА ШЕТЊУ; 8) САЛА ЗА ПУШЕЊЕ ПРВЕ КЛАСЕ; 9) ЗАСТАКЉЕНО ШЕТАЛИШТЕ ПРВЕ КЛАСЕ; 10) ВАЛСКА САЛА ПРВЕ КЛАСЕ; 11) НАЈЛЕПША САЛА ЗА ПРЕТСТАВЕ НА ЈЕДНОМ ПЛОВНОМ ОБЈЕКТУ, КОНСТРУИСАНА НА ДВА МОСТА ПОВЕЗАНА СА МЕЗАНИНОМ; 12) ГОРЊЕ ТУРИСТИЧКЕ КАБИНЕ; — ШЕТНИ МОСТ; 13) НЕПОКРИВЕНИ ВАЗЕН ЗА КУПАЊЕ; 14) ВАЛСКА САЛА ТУРИСТИЧКЕ КЛАСЕ; 15) САЛА ЗА ПУШЕЊЕ ТУРИСТИЧКЕ КЛАСЕ; 16) ЗАСТАКЉЕНО ШЕТАЛИШТЕ ТУРИСТИЧКЕ КЛАСЕ; 17) КОНЦЕРТНА САЛА; — ГОРЊИ МОСТ; 18) ЗАДЊА ПЛАЖА ТУРИСТИЧКЕ КЛАСЕ; 19) ТУРИСТИЧКИ ВАЗЕН ЗА ПЛИВАЊЕ; 20) КАБИНЕ ПРВЕ КЛАСЕ; — ГЛАВНИ МОСТ; 21) КАБИНА ТУРИСТИЧКЕ КЛАСЕ; 22) ГОРЊА ТРПЕЗАРИЈА ТУРИСТИЧКЕ КЛАСЕ; 23) ЗАЈЕДНИЧКЕ К. ВИНЕ; — МОСТ А; 24) КАБИНЕ ТУРИСТИЧКЕ КЛАСЕ; 25) ТРПЕЗАРИЈА ТУРИСТИЧКЕ КЛАСЕ; 26) КУХИЊЕ; 27) ТРПЕЗАРИЈА ПРВЕ КЛАСЕ; 28) КАБИНЕ ТУРИСТИЧКЕ КЛАСЕ; — МОСТ Д; 29) ВАЗЕН ПРВЕ КЛАСЕ; — ОДЕЉЕЊА ЗА МАШИНЕ; 30) МЕСТО РАЧВАЊА ЕЛИСА; 31) РЕГУЛАТОР ЗА БРЗИНУ; 32) ТУРБИНА НР; 33) ТУРБИНА МР; 34) ГЛАВНИ КОНДЕНЗАТОР; 35) КАЗАН ЗА ПРЕЧИШЋАВАЊЕ МОРСKE ВОДЕ; — ОДЕЉЕЊЕ ЗА ЗАГРЕВАЊЕ; 36) КОТЛОВИ; 37) ЛИНИЈА ГАЗА; 38) ГАРАЖА; 39) КРМА; 40) ЕЛИСА; 41) ДРЖАЧ ЕЛИСЕ; 42) КРИЛНИ ПРЕНОСНИК; 43) СТАБИЛИЗАТОР ПРОТИВ ЉУЉАЊА; 44) ВОК; 45) КЉУН БРОДА

МЕДИЦИНА КРОЗ ВЕКОВЕ

1761 — година
где велике књиџе

У првој половини 18 века лекари су покушавали да изграде на чиницама засноване системе и да медицину ставе у службу побољшања друштвеног положаја занемарених и запостављених staleжа, занимања или одређених група људи. Али и поред тога, успеси на чисто научном пољу били су прилично оскудни. А онда се у једној, у историји медицине незаборавној години — 1761 — појавиле две књиџе које су „духом запажања“ подмладиле „медицинску науку“.

Ђовани Батиста Моргањи имао је близу 80 година кад је објавио своје велико дело

Леополда Ауенбругера сматрале су његове колеге из Шпанске болнице у Бечу за мало настраног човека. Вртели су главама кад су га гледали како куцка по грудном кошу пацијента са оболелим плућима. Да један лекар 1754 године може на тај начин да употребљава своју руку у медицинском послу није изгледало само чудно, већ је и показивало да њему недостаје осећање достојанства. Руке могу да употребљавају само радници и занатлије, а не лекари који су умни радници.

Једног дана Ауенбругер, тада млад лекар, сетио се начина на који је његов отац,

у два тома „О седишту и узроцима болести“. Већ сам наслов веома је значајан. Моргањи је прогласио поједине органе за седишта болести, а затим је убедљивим доказима промене у раду органа довео у везу с патолошким променама на том органу.

Пре него што је Моргањи објавио своје дело, које му је донело незваничну титулу „његово анатомско величанство“, лекари су, кад би приметили неправилне откуцаје срца код својих пацијената сву своју пажњу усредсређивали искључиво на ту појаву. Нису се никад упуштали у тражење стварног узрока болести. Моргањи је извео праву револуцију у овом површном начину прилажења болести: сецирањем преминулих доказивао је да су промене у анатомији срца биле узрок болесниковим патњама. На сличан начин он је открио да парализа код болесника може да се јавља као последица можданих крварења или какве друге озледе на мозгу. Тако је Моргањи поставио темеље патолошке анатомије, медицинске гране која је до свог пуног значаја дошла тек у 19 веку.

крчмар из Граца, проверавао колико у бурадима има вина: куцкао би по њима и по звуку одређивао да ли је буре пуно, празно или допола пуно. Млади лекар је пробао очев метод и открио да се куцањем по грудном кошу болесника може утврдити да у плућима има течности; звук који је тада добијао био је сасвим другачији од звука којим одвајају плућа здравог човека. Пуних седам година проверавао је Ауенбругер своје „откриће“ не марећи за поруге својих „учених колега“.

Године 1761, када се у корисност перкусије више није могло сумњати, објавио је свој мали али веома значајан спис „Нов проналазак за откривање куцањем скривених болести у грудима“.

Али, његови савременици и даље су с презиром слагали раменима називајући његов метод „будаласто куцкање“. Значај Ауенбругеровог открића признат је тек 1808 године кад је његов спис био преведен с латинског. Проналазач перкусије био је тада уврштен у ред бесмртника медицине.

СИВА КОБИЛА

из енглеског хумора

Један стари човек који је много година путовао по свету позове свога сина и да му пар коња, колима корпу јаја. Син није знао шта то треба да значи и са чвђењем је очекивао да му отац објасни какав му то задатак задаје.

Отац се замисли и најзад рече:

— Слушај, сине. Хтео бих да добро упознаш свет. Зато пођи на пут овим колима. Заустави се у свакој кући на коју успут наиђеш. Убедиш ли се да је у кући глава породице муж покљонио му једног од ових коња. Установиш ли, пак, да жена господари мужу даруј јој јаје. Покљониш ли само јед-

ног коња, врати се кући, али са оба никако.

Син се спреми на пут. Годео је од жеље да часно изврши задатак.

Тек што је кренуо са очевом имања опазио је покрај пута скромну кућицу. Изашао је из кола и куцнуо на врата. На прагу се појавила жена:

— Је ли ваш муж код куће? — упитао је.

— Није. Отишао је на ливаду да коси сено, али ако желите могу га зовнути!

Ускоро стиже муж. Длаком обриса озојено чело. Младић је испричао супружника какав му је задатак поставио отац.

— Радим увек то што Цон жели — рече жена док је вртела прстом крај кецеље. Он

је мој господар и старешина. Је ли да је то истина, Цоне?

— Потпуна истина — потврдио је Цон.

— У том случају, — рече младић — дужан сам да вам дам коња. Кога ћете изабрати?

— Мислим — дочека Цон — да узмемо зекана.

— Кад већ можемо да бирамо, мужићу, — умеша се жена — узмимо сиву кобилу, она је, неоспорно, лепша.

— Али не, шта то причаш! — зачуди се Цон. Остајем при зекану. Зар не видиш да има широка плећа, а ноге, само погледај, какве су му.

Тако је диван, снажан. Биће од њега одличан коњ за вучу.

— Ја тако не мислим — одговори жена. Сасвим сам сигурна да је сива кобила лепша. Никада се нећу смирити ако не узмеш њу. Сигурно је боља, бар се мени свиђа.

— Па, кад тако мислиш, жено, — сагласи се на крају Цон — кад си тако већ одлучила, нека буде. Узећемо сиву кобилу.

— Хвала вам пријатељи, — рече младић, — дозволите ми да вам покљоним само једно јаје из ове котарице, — и са осмехом пружи жени јаје.

Кући се вратио у колима која су вукла два коња, али је котарица била потпуно празна.

КАБЛОВСКА МАГИСТРАЛА

У Совјетском Савезу пуштена је у рад кабловска магистрала између Москве и Кијева, која треба да омогући повезивање телевизијских програма ова два града. У магистралу се налазе два телевизијска канала тако да Москва и Кијев могу истовремено да размењују програме.

У изгледу је и грађење телевизијских и транспортних центара дуж ове магистрале, што ће омогућити насељима око ње да прате програм и Москве и Кијева.

Повезивање совјетске телевизије са телевизијама пограничних земаља оствариће се преко такозваног кенигсбершког телевизијског моста. Изградњом телевизијских релативних станица на линији Лењинград — Источни Берлин биће обезбеђено повезивање програма Совјетског Савеза и Источне Немачке, односно Совјетског Савеза и Пољске преко балтичких република. Релејне станице треба да буду завршене ове године тако да ће се већ следеће размењивати програми.

НЕПРИЈАТНА УСПОМЕНА

Пре двадесет година, у близини норвешке обале, била је потопљена немачка оклопљача „Блихер“ која је у тренутку потапања носила 2.000 тона течног горива. Изгледа да је током протеклих година рђа разјела труп лађе и сада је из дубина гориво почело да избија на површину и да плави купалишта, тако да је Норвежанима онемогућено да уживају чак и оно мало топлих дана северног лета.

ПОМОЋ НАСТАВНИЦИМА

Техничко образовање деце је последњих година напредовало толико да наставници имају мучке са ученицима. Деца сама конструишу телескопе, ракете, бродове, па често траже објашњења од наставника и за ствари који они не знају. Да би сачувало њихов углед Министарство просвете у Великој Британији одлучило је да организује допунску наставу за учитеље и упозна их са последњим достигнућима у области технике.

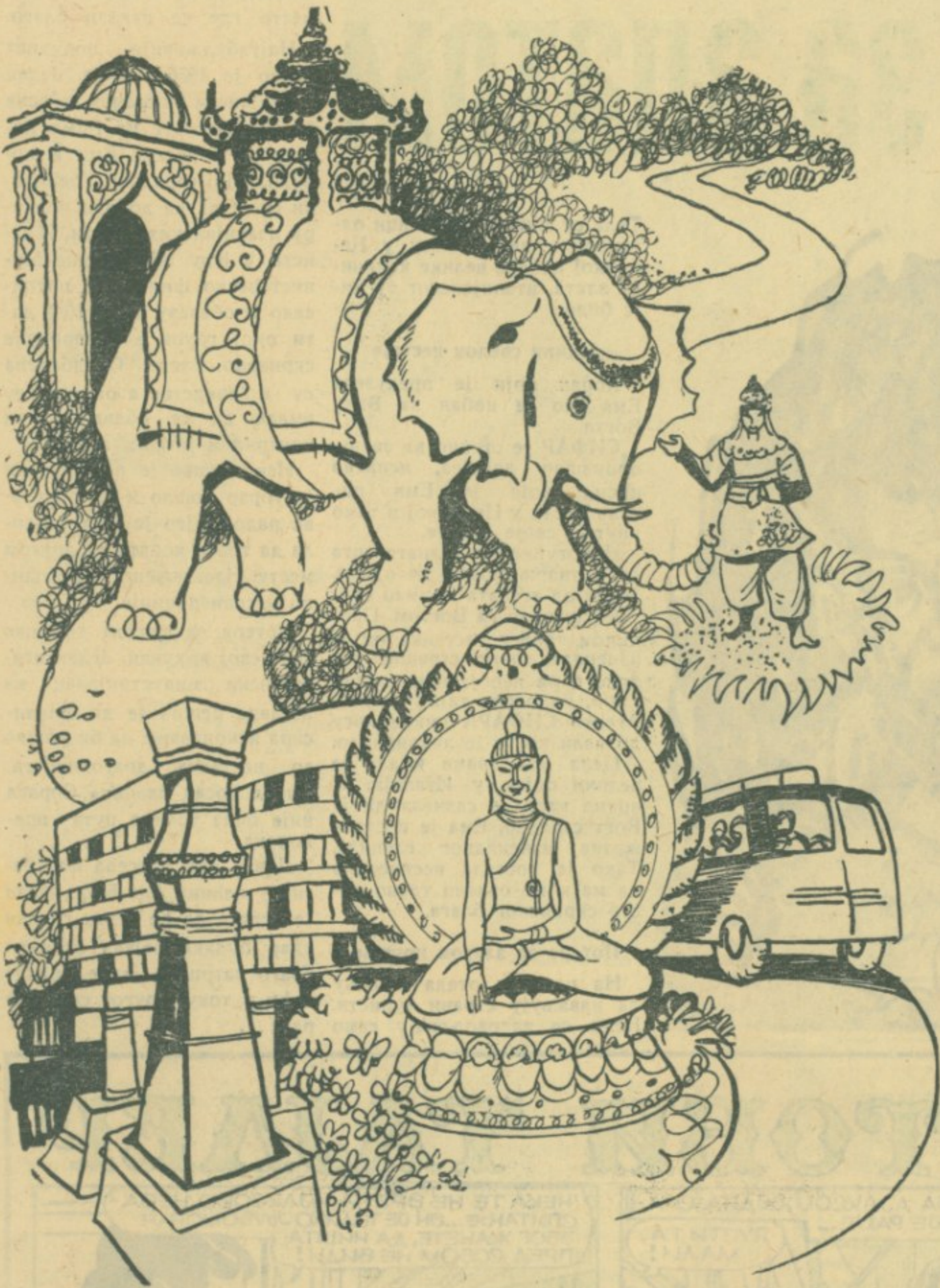
НИЈЕ ПРВА

Њујорк има највећу подземну превозну мрежу у свету — око 440 километара укупне дужине. Изградња је коштала милијарду и 650 милиона долара, а трајала је од 1900 до 1904 године. Међутим, њујоршка подземна железница није била прва у свету. Лондон је своју цустио у саобраћај 1863 године, Бостон 1895, а Париз 1900 године.

ПУТОВАЊЕ МИРИСА

Крајем децембра прошле године становници Уајтхевена, на северозападној обали Енглеске, осетили су продоран мирис цвећа. Тог зимског дана мирисом цветова одисало је и море.

Вест о овој необичној појави веома је обрадовала америчке океанологе. Наиме, то је означавало срећан завршетак путовања девет хиљада тона мириса излитих прошлог лета у воде Атлантика, и то крај обала Флориде. Необични експеримент потврдио је предвиђању брзину и правац кретања од обала топле Голфске струје.

ЈЕДНА ДОЛИНА — ЈЕДНА ДРЖАВА

Државица Сват састоји се од једне једине речне долине у подножју Западних Хималаја. У ту уску долину доспева се из долине Инда, преко превоја Малаканд којим су прешле армије Александра Великог када су упале у Индију.

Ко дође са Блиског Истока или из Азије изненађен је бујним зеленилом долине Сват. Али не само она, већ и многобројни брегови свуда унаоколо, зелени су до самих својих зупчастих врхова. Читава долина засађена је кукурузом, шећерном репом и пиринчем.

Малаканд превој је као огромна тераса, оивичена високим бреговима. Аутомобилски друм вијуга и пење се по уским окукама, а дубоко доле провлачи се канал, којим се доводи вода неопходна за гајење шећерне трске. Утврђења, односно праве карауле, налазе се крај друма са обе стране. На њима се весело лепршају заставе државице Сват, упозоравајући на тај начин путнике, да ниједна од њих није без посаде.

Државица и долина добиле

су своје име по релативно широкој реци Сват којом се непрекидно сплавовима преноси дрво. Села и варошице кроз које се пролази веома су пријатни и чисти. Асфалтираним друмом јуре непрестано камјони и аутобуси, на којима су у свим могућним бојама насликане животиње, најчешће лав.

У Саиду Шарифу, престоници државе, пада нарочито у очи између многих других вишеспратних зграда модерних „Сват-хотел“. На самом улазу у њега виси табла са натписом: „Дошло ми је до ушију да се у неке хотелске собе смештају по шест и више особа. Убудуће, једну собу могу користити највише четворо, и то двоје одраслих и двоје деце. Владар Јахан Зеб“. На другој страни улаза опет једна табла: „Држава Сват; површина 4.000 квадратних миља; 552.000 становника; садашњи владар: генералмајор Мијангул Абдул Хак Јахан Зеб; оснивач државе Сват: Мијангул Гулшакзада Абдул Вадуд“.

Сват није једина државица северно од Пакистана. Северније од ње налази се Чипрал, државица која се граничи с Народном Републиком Кином

и Совјетским Савезом. Западно од Свата лежи државица Дир.

Сват је основао отац данашњег владара, Абдул Вадуд, потомак чувеног будистичког свештеника и мистика. Абдул Вадуд је уједињено сва племена настањена у долини и 1917 године основао државу. Он је још жив, али се пре више година одрекао престола у корист свог сина, да би се посветио размишљањима о животу. Стари Абдул Вадуд говори само „пушту“ — језик своје земље, а и данас је неписмен.

Међутим, садашњи владар Свата, човек је савремен и напредан о чему сведочи пре свега изглед главног града Саиду Шарифа. Са обе стране врло чисте главне улице уздижу се велике, модерне зграде: централна болница, школа „Јахан Зеб“ (велелепна троспратница усред негованог врта), Лицеј за девојке (од кога се иза високог жутог зида виде само кровови неколико зграда), Претседништво владе, читав низ лепих модерних једноспратних испред којих су добро одржавани зелени травњаци; затим још једна болница, станови за учитеље и техничаре. Зграде у којима станује садашњи владар, његов отац и други његов син налазе се на једном пропланку, неколико стотина метара удаљене од главне улице.

Државица Сват се подигла и модернизовала сопственим средствима: изграђени су путеви, болнице, школе и станови за службенике. Један археолог који је међу првим туристима дошао у ту земљу пре 20 година, прича да није било ниједне куће од камена, односно цигле. Чак је и данашњи владар рођен у једној колиби. Земља је цветала под будистичким утицајем отприлике 700 година пре наше ере и 500 година доцније. Затим је пропала. Опустошили су је освајачи и елементарне катастрофе.

Опис ходочасника Хенан Фсанга је најопширнији који се данас располаже о државици. Дошао је у Сват у VII веку када је ту било 1 400 манастира, али већ у време његовог боравка многи од њих су порушени и напуштени. Учени Кинез примећује да су се становници Долине бавили магијом. За калуђере у манастирима каже да су, додуше, учени, али да ништа не разумеју од оног што читају из својих књига. Долина је била богата разним плодовима. Ту расте шећерна трска, а у брдима има гвоzdене и златне руде.

Ходочасницима који су долазили из пустињских крајева Централне Азије мора да је ова висораван изгледала као рај на земљи. Природно је што су тамо тражили и прве трагове живота Буде, ради чега су и напустили своју домовину и кроз пустиње Средње Азије дошли у Индију.

Интересовали су се за краља Утарасена о коме предање каже да је после Будине смрти натоварио ковчег са реликвијама на леђа једног слона и дошао у долину Сват. Пошто је своју мисију извршио слон је пао мртва. Данас на томе месту показују камен који личи на слона у лежећем положају.

Око ковчега с реликвијама — каже предање — саграђена је прва „ступа“ у земљи. Најчудније у тим старим причама, које данас проналазе научници по старим кинеским и тибетанским рукописима, свакако је то што оне садрже толико истине. Изгледа да је будизам у долини Сват имао тако пресудан утицај да је постао вера која је имала снаге да продре преко граница Индије у Азију.

Једна италијанска археолошка експедиција ради сада на томе да прошлост будизма извуче из романтичне магле на јасну светлост историје. У том циљу Италијани већ четири пуне године врше ископавања у долини Сват. Пронашли су град Удеграм и тврђавицу који се налази јужно од Саиду Шарифа. Александар Велики је опседао и најзад освојио Удеграм, који је доцније, изгледа, био средиште локалних кнежева и властодржаца. Двадесет минута северно од Саиду Шарифа у близини варошице Мингора откопан је једна статуа окружена светним подручјем и манастиром у близини. Те ископине треба да открију уметничку и духовну историју будизма у долини Сват.

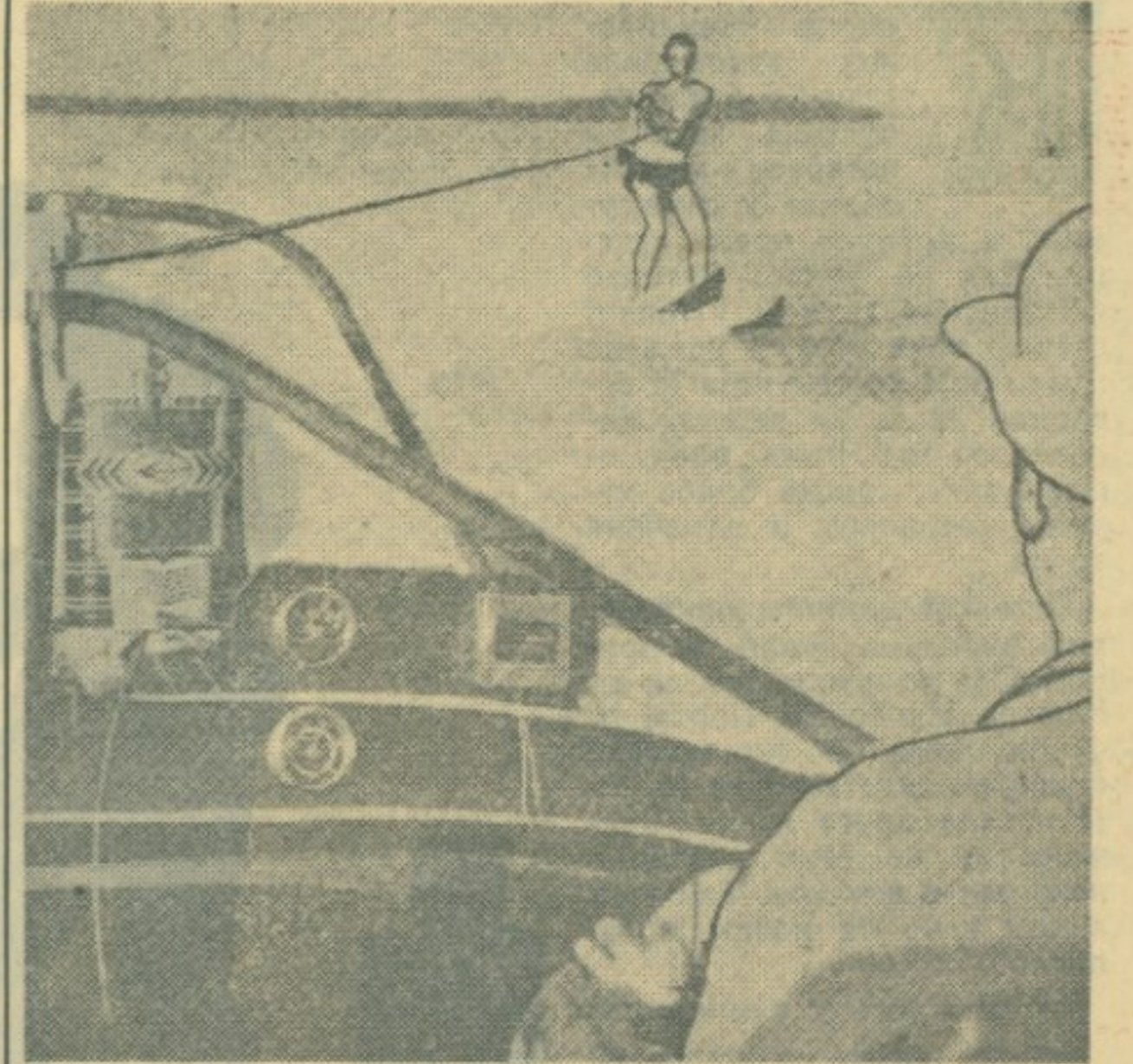
Сви најновији налази чувају се у баракама иза кућа у којима стањује италијанска експедиција, и где је привремено смештен и музеј. Али непрестана ископавања износе на видело све нове и нове кипове или њихове остатке. Два пакистанска реставратора струку с бескрајним стрпљењем и великом пажњом сталктите са једне Будине слике. Реставраторски и конзерваторски радови обављају се о трошку пакистанске владе.

На стотинама статуа и рељефа ране будистичке уметности на западном подручју Хималаја јасно се види грчки утицај.

Не треба заборавити да воде Свата извиру са Хималаја. Зато на неким Будиним скулптурама он има косе очи. Ту су и свеци са дугим брадама, какве и данас носе у Авганистану. Појави се и понеки рељеф на коме правилне и строге црте лица потсећају на персиску уметност. Има Будиних скулптура у седећем ставу, које спадају у позну уметност Средње Азије и Кине, а и чисто оријенталних гротеска, демона и богова.

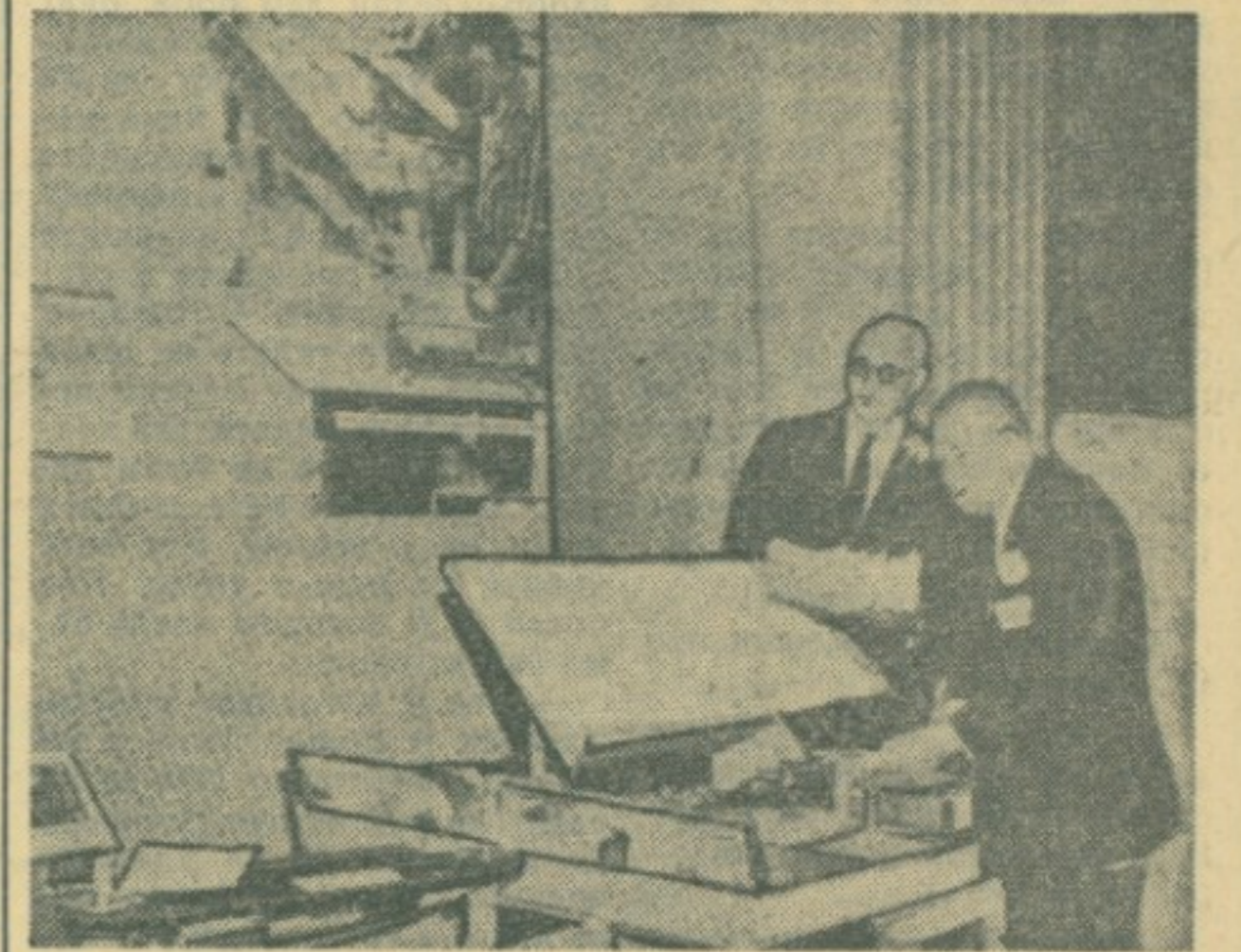
Што дуже човек посматра ова прастара уметничка дела, постаје му очигледнији грчки утицај, који не само да проверава кроз све што је ту приказано, него сачињава основни елемент на коме су остварена сва та дела.

АУТОМАТСКО КОНТРОЛИСАЊЕ БРЗИНЕ

За време такмичења смучара на води и возач моторног чамца који вуче смучара има тешкоће — да одржава исту брзину. Правила дозвољавају промену брзине за само једну миљу на сат што је врло тешко да се у-

СОРТИРА ПИСМА И ПОНИШТАВА МАРКЕ

На поштама у САД су уведенe нове направе које погоне сортирања писамa могу да пониште 500 марака у мину-
ту. Машина са електронским уређајима одвоји дуге од кратких коверата, поништи марку и спакује писма у свежањ.

НАЈВЕЋИ ПРОЈЕКТОР

Скајектор је машина која увећава слику 72 милиона пута и пројектује је на облацима или планини удаљеним 7,5 км. Налик на велики топ скајектор се обично налази за задњем делу камиона. Ње ова јачина од 92 милиона већа одговара снази 70 циљовских рефлектора. Послужује у рекламне сврхе.

КОГА НАПАДАЈУ

Према последњим статистичким подацима добијеним из Галуповог института пси првенствено уједнају поштаре, разносаче новина и ветеринаре. Затим углавном млађе људе и то више мушкарце но жене. Око 75% уједнених су млађи од 20 година.

ТРАГАЊЕ ЗА „СУПЕР-МЕДВЕДОМ“

Амерички зоолози дали су се у праву потеру за нарочитом врстом „супер-медведа“ за кога се веровало да је изумро још крајем прошлог столећа. Међутим, недавно су у „Долини чуда“, на једном од најнеприступачнијих места у Северној Америци, нашли неколико примерака ових медведа који су тешки скоро пола тоне и дугачки 3,5 метра. Супер-медведе поново су „открили“ у лето 1958 године, кад је 58-годишња Индијанка Бела Твиј тешкокалибарском пушком убила једну од ових животиња. Научници верују да су ови огромни медведи потомци дивљих гризлија, највећих и најкрволочнијих човекових непријатеља, који су некад живели у преријама на западу Америке. Рачуна се да у „Долини чуда“ има још око 400 супер-медведа.

Четвртог маја 1944 године, један СС-официр пошто је закопао резерве злата Народне банке Италије у начиненим удубљењима у планини, ликвидирао је све сведоке осим једног. Десет година доцније једини преживели, Вили Вогт, мистериозно је нестало. Данас, уз подршку италијанских власти, потрага за златом, кога је било 80 тона, у пуном је јеку.

олона блиндираних аутомобила пуна СС-оваца напустила је Рим четвртог маја 1944 године у сами сумрак и кренула према северу. Док је ковој путовао фламандским друмом, у топлој светлој ноћи чула се удаљена грмљавина топова која је говорила да се на десетак километара од Рима води оштра артиљеријска борба између америчких и немачких трупа.

Петнаест камиона покривених цирадама вукло се друмом. Пре но што су стигли до Каштел Нуово ди Порта, официр који је командовао ковојем зауставио га је. Ту је чекала друга екипа. Сменени су не само пратиоци него чак и шофери. Том приликом неко од нових је запитао:

— Шта има у камионима?

— Не знам, — одговори други. По подне су нас сакупили у дворишту једне касарне у Риму где смо већ затекли пуне камионе спремне за покрет. Наредили су нам да ни по коју цену не скидамо цираде и не завирујемо.

Војник Вили Вогт, Баварац, стар 38 година, скривен под цирадом камиона с још једним другом чуо је овај разговор. Нико од пратилаца није знао да се у сваком камиону налазе крај сандука пуних златних полуга по два човека на специјалне секције немачке армије.

Оно што Вили Вогт није знао, то је био правац кретања ковоја. Тридесет војника у унутрашњости камиона били су упозорени на апсолутно ћутање.

Колона је кренула даље. Пет, десет, двадесет километара. Затим се поново зауставила. Вили Вогт је провирио. Налазили су се још на фламандском друму. Наједном се зачуло наређење које се односило на људе скривене под цирадом:

— Напустите камионе!

Војници су се окупили око СС-капетана.

— Познато ми је да сви знате да возите. Нека један од вас буде предводник. Пођите за мојим камионом — рекао је он.

Колона је ускоро напустила фламандски друм и прешла десно на колски пут. Вили Вогт тек је тада почео да се оријентисе. Пред њим се у тами огртало брдо Сората. Није му било први пут да ту долази. Знао је да је тамо већ неколико месеци у дубоким ходницима смештен главни штаб немачког маршала Кеселринга, заповедника свих немачких трупа у Италији.

Камиони с колског пута прешли су на новотрасирани војни друм. Колона се опет зауставила. Избројао је 12 камиона. Било је једанаест часова увече.

Вогт прича

— Све је почело ујутру трећег маја. Припадао сам специјалној секцији чији је задатак био да преузме драгоцености. Нисам се зачудио кад су ме одредили да предвођим групу од неколико другова. Требало је да уђемо у блиндиране подруме италијанске Народне банке и оданде узмемо све резерве злата. Радили смо цело поподне и наставили сутрадан ујутру све до 4 сата поподне, када је посао био завршен.

Увече смо стигли камионима на планину. СС-капетан нам тада нареди:

— Сва роба треба да буде смештена у унутрашњост планине. Пошто вас нема довољно добићете помоћ. Нико од нових не сме да зна о чему се ради. Рекли смо им да се у сандуцима налази муниција. По двојица од вас шесторице биће око камиона да бисте показивали где сандуке треба однети. На дну ходника налази се једна пећина где ћете робу пренети.

— Целе ноћи радили смо као робови. СС-официри су

стално мотрили на нас. До 4 часа ујутру истовар је био завршен.

Тада нас капетан прикупи у пећини, и рече:

— А сада, још један мали напор. Један део робе, овај у џаковима, треба да буде однесен у унутрашњост друге галерије. Како тамо нема места за све људе, преносићете их један за другим у размаку од пет минута. Кад завршите са џаковима пренећете и сандуке с полугама. С товаром на леђима упутићете се један за другим ка дну велике пећине где ћете видети два ходника. Кренућете ка оном левом. Тим путем ћете стићи у једну малу пећину, где ћете добити последње упуте. Кад посао буде завршен изићи ћемо сви заједно.

— Све је изгледало просто. Капетан је пошао први, а ми за њим. Зауставио сам се на улазу да бих попушио цигарету и кад се група удаљила кренуо сам и ја. Дивно сам се како је све ово добро смишљено. Нико убудуће неће моћи тачно да зна где је благо скривено. Али се забринух без неког видног разлога.

— Сустигох једног друга који је ишао сам. Како сам био последњи, одлучих да се одморим пет минута и затим кренух узаним пролазом. После неколико корака чуо сам јасно митрајески рафал. Окамених се од ужаса. Тад ми је све постало јасно. На излазу из ходника стајао је капетан који је наше другове једног за другим ликвидирао да би остао једини чувар ове тајне.

Размак од пет минута омогућавао му је да изврши ово недело а да се не чује детонација. Обузет страхом направио сам брзо полукруг и побегао.

80 тона злата

Та трагична ноћ остала је у сећању Вили Вогта као најстрашнија успомена. По завршетку рата када је отишао тамо утврдио је да су Немци при повлачењу дигли у ваздух ходнике и да је порушен најважнији део пећине.

Пролазиле су године. По мишљењу једне Вогтове познанице, Еме, којој је поверио тајну, ситуација за трагање је 1952 године била сазрела. У друштву с једном утицајном личношћу она је отишла у италијанску Народну банку и све им објаснила.

Требало је установити шта је од свега истина. Истрагом је утврђено да је маја 1944 године нестало 80 тона злата италијанске Народне банке. По завршетку рата, верујући да је злато пребачено у Немачку, италијанска влада је од Немаца тражила повраћај.

Потера за златом

Тада су Англоамериканци одговорили да нако су у Немачкој нађене велике количине злата, италијанског ту није било.

Једини сведок нестaje

Корак који је предузела Ема био је кобан за Вили Вогта.

СИФАР је ступио на сцену, пронашао досијеа, испитао писма која је Ема писала Вогту у Немачкој и тамо упутио своје агенте.

Немогућно је сазнати шта се уствари после догодило. Један од агената је имао кратак разговор са Вогтом. Приликом трећег састанка он је изненада добио страшне болове и на необјашњив начин умро, односећи тајну у гроб. Агенти СИФАРА никад нису дознали ко га је ликвидирао.

Цела ова драма имала је велики одјек у Италији. У време када је сазнала да је Вогт страдао, Ема је постала жртва изненадног слепа. Тако је постала неспособна да ма коме означи тачно место скривеног блага.

Потера за златом почиње

На планину отада почињу да наваљују страни туристи. Неки се задовољавају само

посматрањем, а други траже место где се налази благо.

Најубудљивији подухват почео је 1956 године. Један италијански посланик и нека висока личност из Рима дошли су у посету Еми и понудили јој сарадњу. Убеђивали су је да ће добити потпору италијанских власти. И заиста, у јулу 1957 године Министарство финансија потписало је обавезу да ће 10% дати оној групи која пронађе скривено благо. Обезбеђена су и средства а радови су имали да се обављају под контролом војних власти.

Ископавање је почело, али је убрзо дошло и до обуставе радова, јер је Ема тврдила да треба копати на другом месту. Настављено је неколико месеци доцније.

Потера за златом достиже сада свој врхунац. Један италијански индустријалац из Милана решио је да финансира ископавање да би дошао до несталих драгоцености. Никад досад планина Сората није била толико пута препрана.

Данас она потсећа на трагичну пећину Али-Бабе. Ипак се верује да ће један срећан удар будака најзад открити благо затрпано једне мрачне ноћи у току Другог светског рата...

WALT DISNEY'S ТОВИ ТАЈЛЕР

ДОК ТОБИ БЕСНО ГЛЕДА ЗА АЈАКСОМ, ЈЕДНА СНАЖНА РУКА ДОДИРНУЛА МУ ЈЕ РАМЕ...

ПУСТИ ГА, МАЛИ!

НЕКА ТЕ НЕ ВРЕЂА АЈАКСОВО НЕВАСПИТАЊЕ... ОН ЈЕ ТОЛИКО ЉУБОМОРАН ЗБОГ ЖАНЕТЕ, ДА НИШТА ПРЕД СОБОМ НЕ ВИДИ!

БИЛО БИ МУ БОЉЕ ДА ПАЗИ НА СЕБЕ... МОЖЕ НАСТРАДАТИ!

НОВИ ГРАД... НОВО ПОГЛАВЉЕ У ЖИВОТУ ЦИРКУСА...

ТАКО ЈЕ ТО, ТОБИ УВЕК ГУЉВА И УЗБУЂЕЊЕ!

УСКРО ЈЕ ВЕЛИКИ ШАТОР ПОДИГНУТ...

КИКИРИКИ! РЕШ СЛАНИ КИКИРИКИ! УШЕКЕРЕНЕ ЈАБУКЕ!

КАСНИЈЕ... ЈОШ ЈЕДНА НЕДЕЉА - ЈОШ ЈЕДАН ДОЛАР!

ШТА РАДИШ С ТОЛИКИМ ПАРАМА?

ШТЕДИМ...

...ДА МОГУ ДА СЕ ОДУЖИМ ЧИКА ДАНИЈЕЛУ И ТЕТА ОЛИВИ ШТО САМ ИМ БИО НА ТЕРЕТУ!

ЗА ТО ВРЕМЕ У ЊИХОВОЈ КУЉИ...

ПРЕСТАНИ ДА ТУЖИШ ЗА ТИМ ДЕШКОМ! ПОБЕГАО ЈЕ ОД НАС... ОВЕСТЕ, АЛИ...

...ПОБЕГАО ЈЕ ЗАТО ШТО ЈЕ МИСЛИО ДА ГА НЕ ЖЕЛИМО!

У СУСЕДНОМ ГРАДУ, КАД ЈЕ СТИГЛА ПОШТА...

ХМ! ЈОШ ЈЕДНО ОД ОНИХ ПИСАМА ЗА ТОВИДА!

ПА... ОНО ШТО ДЕЧКО НЕ ЗНА, НЕ МОЖЕ ГА ЗАБОЛЕТИ... ПОРЕД ТОГА НЕ ЖЕЛИМ ДА ИЗГУБИМ ДОБРОГ ПОМОЊИКА!

ЧУВА ВИНОГРАД — РАКЕТАМА

Немац Вилхелм Кетнер чува свој виноград од чворака помоћу ракета. Кад се појави нека од ових досадних

птица које оштећују вино-град он испали ракету да би је поплашио.

ПОШТАНСКО САНДУЧЕ НА ЛЕЊИМА

Вилијам Фондик из Кембриџа сматра да би поштар били кориснији кад би на

лењима носили лаке поштанске сандучиће. У њих би могла да се убацују писма кад год се сретне поштар, а то значи бар двапут дневно имали би сандуче пред својом кућом.

Где ми значење?

БОЈА СА МИРИСОМ ПОМОРАНЦЕ

Једна америчка компанија покушава да уље добијено из коре лимуна и поморанце употреби као растварач за уљане боје. Пријатни мирис поморанце осећа се око свеже обојених ствари само док се боја не осуши.

КОТУРОВИ ОД КАУЧУКА

Када је пре педесет година Алфонс Але дошао на идеју да челику да гинкост каучука, а каучуку тврдоћу челика, сви су се смејали. Међутим, данас очврснути каучук у извесним случајевима заиста може боље да послужи него челик. Опити вршени у једној топионици магнезијума у Америци показали су да се главни котурови начињени од синтетичког каучука не опрена, троше осам пута мање од челичних. Песак који ова творница употребљава та ложио се на каишевима и кварцо главне котурове од челика за три месеца, док су котурови од неопрена сасвим добро издржавали и двадесет месеци.

ОД ТОПОТЕ — ЕЛЕКТРИЦИТЕТ НА РАКЕТИ

Топли млаз на излазу из ракете користиће се за директно добијање електрицитета потребног контролним уређајима ракете. За ово се користи генератор у облику цеви без покретних делова. Катоду чини унутрашњи зид цеви а аноду спољашњи. Између њих се налази узан простор испуњен паром цезијума. Кад из загрејаног унутра

шњег зида „прокључају“ електрони они јонизују пар цезијума и теку према спољашњем зиду. Жице спојене за електроде одводе струју у уређаје ракете.

ЗВУЧНИ ТАЛАСИ И ВЕШТАЧКА КИША

Према једној вести Московске радиостанице совјетским научницима успело је да на Кавказу изазову вештачку кишу помоћу звучних таласа. Веома јаки генератори произвели су звучне таласе усмерене према облацима у којима су изазвали

нагло спајање честица влаге. Резултат је био јака и обилна киша.

ЗИД ОД ДРВЕТА УТИШАВА БУКУ МЛАЗЊАНА

Приликом изградње аеродрома у Чентилију у САД остављен је појас шуме око њега. Сада је засађено још 175.000 дрвета тако да ће се он проширити око аеродрома на 350 метара. Верује се да ће на тај начин становници у близини бити поштеђени неподношљиве буке.

Рефлектор с магнејом

Ако је потребно да се ноћу зауставите са колима на отвореном друму где прети опасност од других аутомобила који пролазе, може одлично као обележје да послужу мали рефлектор са јаким магнетном основом. Возач ће га лако оставити на крову или било који челични део, чиме ће упозорити друге и себе обезбедити.

ИЗ ЕВРОПЕ ЗА АМЕРИКУ

Сједињене Државе показују све веће интересовање за европске малолитражне путничке аутомобиле. Прошле године из Европе је извезено 550.000 оваквих аутомобила, а ове ће, вероватно, и свих 700.000 економичнијих путничких кола отићи на америчко тржиште.

СТЕРИЗАЦИЈА КОСТИЈУ ЗРАЧЕЊЕМ

Кости умрлих људи могу се зрачењем стерилисати и такве калемити на здраве особе. После зрачења делјиви костију се чувају на врло ниским температурама и кад је потребно употребљавају се да попуне шупљине створене на костима другог човека коме је извађен тумор или циста, или да замене делове кости код деце рођене са деформацијама. Зрачењем се не оштећује функција саме кости коју ће она имати и после калемљења.

ЖЕНЕ СВЕ БРОЈНИЈИ ПУШАЧИ

Из података једне анкете Уједињених нација види се да у земљама произвођачима дувана стално расте број дуванских стабљика, али такође и број жена страсних пушача као и број младих и девојка који у својим раним годинама почињу да пуше. Према овом извештају у прошлој години је произведено 2,9 милиона тона дувана, иако у ову цифру није ушла производња Кине и Совјетског Савеза.

И у аутомобилу

Кантица са водом на којој се налазе огледало, чешаљ, течни сапун и турпија за цокте направљена је специ-

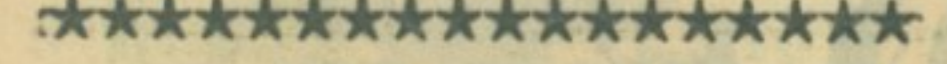
јално за аутомобиле да би се у њима могло умити. Поклопац служи као лавор.

Четка на кравати

Једном чистуницу из Лондона се чини да прашина и магла стално прљају његово одело. Али он се досетио:

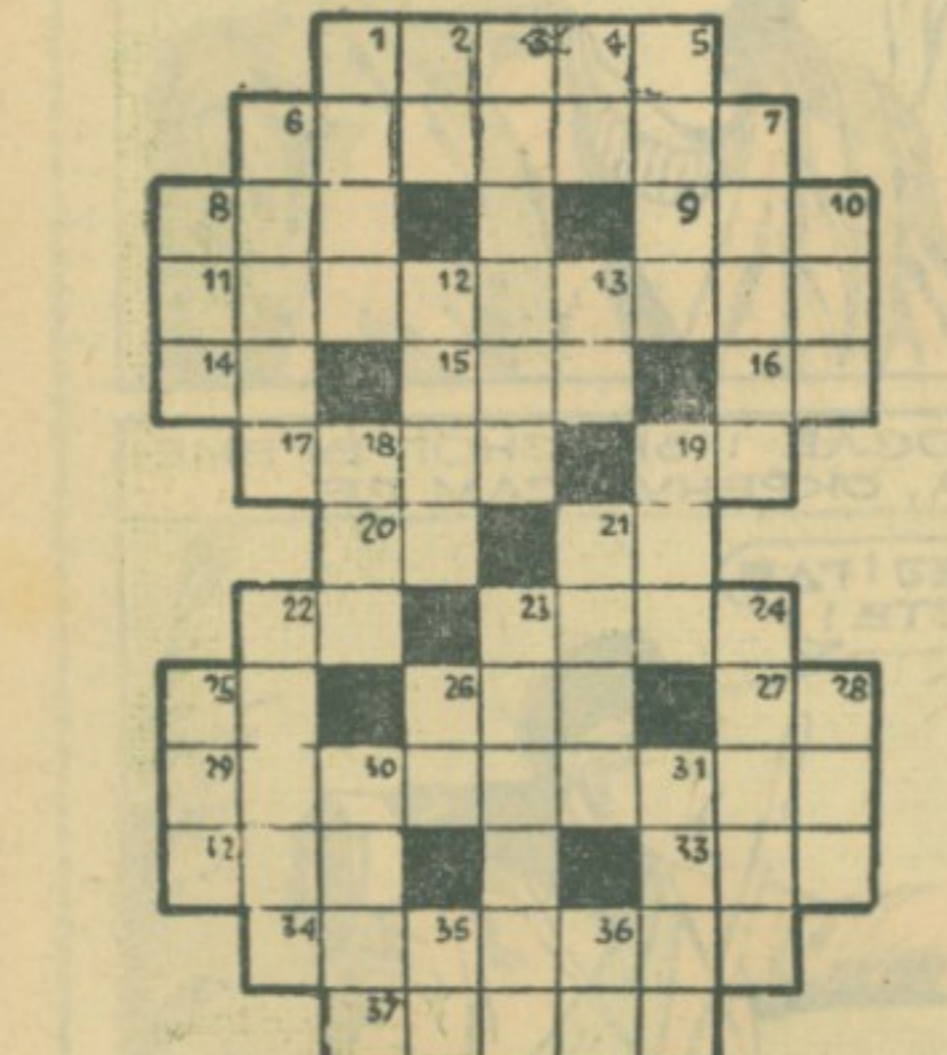

на крају своје кравате причврстио је танку најлонску четку тако да чим му затреба може лако да очетка свој сако.

Водоравно: 1) мале густине; 6) богиња земљорадње код старих Грка; 8) папагај; 9) врста женског гласа; 11) музички инструмент; 14) хемиски знак за сребро; 15) марка аутомобила; 16) першун; 17) наш песник (Војислав); 19) мера за површину; 20) хемиски знак за алуминијум; 21) река у Сибиру; 22) хемиски знак за антимон; 23) део лешке; 25) ономатопеја лавеза; 26) похвална песма; 27) музичка нота; 29) рудник у Србији; 32) стара мера за тежину; 33) телефонски позив; 34) личност из једне Шекспирове драме; 37) бојилиште.

Усправно: 1) стари шпански новац; 3) слово латинице; 4) врста птице; 4) коњ; 5) завршетак; 6) мушко име; 7) учесник сивске алке; 8) грубо сукно; 10) билдјарски штап; 12) уточните; 13) прањак; 18) наша река; 19) место у Финској; 21) град у Алжири; 22) придјелска заменица; 23) прилог за место; 24) чинија; 25) прилог за место; 26) предлог; 28) орган чула вида; 30) лука у Израелу; 31) личност из Дизнијевих стрипова; 35) слово латинице; 36) река у Аустрији.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

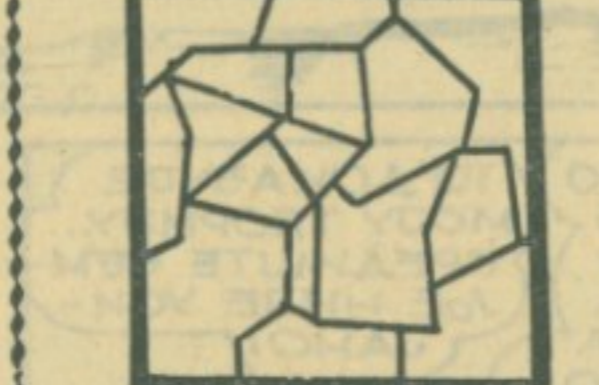
Водоравно: 1) хор; 3) Ниш; 6) бес; 7) рогач; 9) аков; 11) алга; 12) стрип; 14) Арл; 15) но; 16) дар; 17) И(ван) М(ажуранић); 18) аргон; 20) Ена; 21) Вар; 22) кос; 23) Неј; 24) Белка; 26) ар; 27) јер; 28) ар; 29) тло; 31) леска; 33) „Аида“; 35) „Слом“; 36) Лорка; 37) уже; 38) зао; 39) Ања.

Усправно: 1) Хектор Берлиоз; 2) Осор; 3) ноа; 4) игла; 5) „Шагринска кожа“; 6) басна; 8) чалма; 10) Видор; 13) Пан; 19) луг; 20) Еол; 22) Керес; 23) Натал; 24) Бел; 25) агаме; 30) Одра; 32) Слуш; 34) ако.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

КВАДРАТ СА ПЛОЧИЦАМА

Један квадрат је састављен од 16 неправилних плочица. У сваку треба уписати један од бројева: 2, 4, 6, 8, 12, 16, 24 и 32. Наравно биће увек по два воља са истим бројем али их сложите тако да бројеви из суседних поља увек омогућују и делење; на пример: 24 у суседним пољима може да има 12, 8, 4 или 2; или крај броја 16 — 4 и 2. Напротив, погрешно би било да бројеви 12 и 8 буду у суседним пољима са бро-

јем 16 пошто они нису деливи. Ако је једно поље само врхом ушло у друго, онда се оно не сјатра као градишно.

Опклада

У ових десет кругова треба уписати бројеве од 0 до 9 али уз следећи услов: да

збир бројева у оба крака троугла који иду од оsovине ка врху буде раван један другоме, а збир бројева у

три круга испод кракова износи 14.

ПОДРАЖАВАЊЕ ГРМЉАВИНЕ

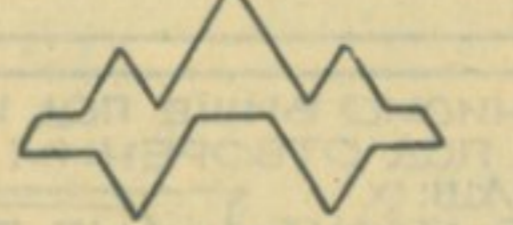
Узмите два краја канапа прстима и њима запушите уши. Неко нека ухвати друга два слободна краја, нека јако затегне канап и дуж њега гребе. Онај који слуша има утисак да грми.

Трка на конзервама

Од празних конзерви исте величине није тешко направити неку врсту гигаљки. Конзерве се пробуше са стране и кроз отворе се провуче комад тањег ужета, као што

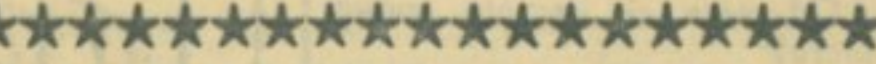
КУЋИПЕРНА

Љиљана полаже много пажње на своје облачење а нарочито задовољство јој причињава њена китњаста капа. Али када се капа рашије и рашири по столу она има и други особину: може се поделити на пет делова од којих је лако саставити једну шестокраку звезду.

јих је лако саставити једну шестокраку звезду.

Јесте ли већ чули да...

... реч „капа“ означавала је некад плашт с кукуљицом; у том значењу употребљавају је наши писци из 16 и 17 века. Тек касније капом се почео називати део одеће који покрива само главу.

... у Петерсхајну, у Немачкој, налази се овај велики камен у који је урезана

1632 — година када је од куге страдало хиљаде и хиљаде становника.

... маслина највероватније, води порекло из Египта одакле је пренесена у Грчку. Римљани су је раширили по читавом Средоземљу.

... бели медвед може да пређе пливајући велике раздаљине са сталном брзином од око 5 километара на час.

... лептир „псеудолитена морсијас“ ибуђује непријатеља својим необичним

изгледом: добија се утисак да има две главе.

... никобарски голуб гута целе орахе, чак и оне са најтвр-

бом љуском. Његови снажни желудацни мишићи разбијају љуску.

... баштенско цвеће минђушица, које има првене српасте цветове, пореклом је из Северне Кине и Јапана. Прва минђушица прошетала је у Европи 1817 године. Њу је са острва Кушана донео Енглез Роберт Форчен.

... кутије у којима се чува сечени дуван и данас могу на Бор

неу да се употребе као новчана јединица.

... кашмир, фина сјајна тканина од лаке кашмирске козе која живи на планинама Хималаја, израђује се од влакана добијених чешљањем, а не шишањем руна.

ШТА ОН ЧЕКА?

Шила је имао један стари аутомобил, који му једног дана украду. Уз помоћ Попаја и Пере Ждере убрзо је успео да сазна ко му је украо аутомобил.

— Зашто не идем одмах да узмем свој аутомобил — чудно се Хорације.

— Ех, чекам да дођем, најпре купи зуме, — одговорио је Шила.

ДА ЈЕ РАЈА ЧАРОБЊАК

— Ја бих волео да сам чаробњак! — казао је једном Раја када се враћао из школе с Влајом и Гајом.

— Зашто? — чудили су се обојица.

— Кад бих био чаробњак, ја бих онда наменио учитеља претворио у канаринца а затим бих отворио прозор.

ПИТАЊА ОД ОДЖИ

Шта је Рудока?
Ко је Фараздак?
Од чега се састоји зубна паста?
Шта значи реч пастозно?
Од чега је начињен кремен за упаљаче?

ОДГОВОР:

РУДОКА је планина југозападно од Тетова. Највиши врх Борислајец или Брустаец има 2662 м. На планини

се налазе глацијални трагови, међу којима су и два већа језера: Црно и Бело Језеро.

ФАРАЗДАК (641—728) је арапски песник. Био је на класу због својих сатира, нарочито против песника Царира.

ЗУБНА ПАСТА састоји се од испране креде, магнезијум оксида, сапуна, глицерина и разних мирисљавих додатака.

ПАСТОЗНО (од италијанске речи *pastoso* што значи као тесто) је начин сликања који се састоји у слањању дебелих слојева боје ради појачања веће пластичности и светлосних ефеката.

КРЕСИВО ЗА УПАЉАЧЕ или „кремен“ прави се од легуре разних метала. Најчешћа легура начињена је од церијума и вожња (Ауеров метал). Употребљавају се и легуре церијума са силицијумом и калицијумом и титана са хромом и манганом.

ПУТОВАЊЕ У СРЕДНИШТЕ ЗЕМЉЕ ПО ЖИЛУ ВЕРНУ

ОСВЕЖЕНИ, НАСТАВИЛИ СМО ПУТ...

ПРЕМА МОЈИМ ПРОРАЧУНИМА ОД ПОЛАЗНЕ ТАЧКЕ ПРЕШЛИ СМО ВИШЕ ОД ПЕДЕСЕТ МИЉА!

ПА ОНДА НИСМО ВИШЕ ПОД ИСЛАНДОМ, ВЕћ ПОД ОТВОРЕНИМ МОРЕМ! ИЗНАД НАШ: ОХ ПЛАВА ЈЕ АТЛАНТСКИ ОКЕАН!

НЕ БОЈ! КРОВ НАМ СЕ НЕБЕ СРУШИТИ!

КАЖЕТЕ ДА СМО СЕ СПУСТИЛИ 16 МИЉА ДУВОКО У ЗЕМЉУ... ОНДА БИ ТЕМПЕРАТУРА МОРАЛА ДА ИЗНОСИ 1500 СТЕПЕНИ!

ТО ДОКАЗУЈЕ МОЈУ ТЕОРИЈУ... СРЕДНИШТЕ ЗЕМЉЕ НИЈЕ УСИЈАНО!

ЈОШ СМО МИ ДАЛЕКО ОД СРЕДИШТА, УЗАЧЕ! АКО ОВАКО НАСТАВИМО, ТРЕБАЋЕ НАМ ДО ЊЕГА 5 ГОДИНА!

ОНО ШТО ЈЕ САКИСУЕМ УЧИНИО, МОЃИ БЕМО И МИ!

НАСТАВИЛИ СМО СА СИЛАЖЕЊЕМ. ЈЕДНОГ ДАНА, ЈА САМ ПРЕУЗЕО ВОЂСТВО...

ПОСЛЕ ИЗВЕСНОГ ВРЕМЕНА, ОКРЕНУО САМ СЕ.

